

Universitat de Girona

L'ENSENYAMENT DE LA LITERATURA CATALANA A L'ESO.

Experiència personal, esbós de la situació
actual i propostes de lectures i activitats.

Treball final del Grau en Llengua i literatura catalanes

Gaddour Hernández, Iqram

Curs: 2012-2013

Tutor/a: Margarida Casacuberta

Facultat de Lletres, Universitat de Girona

Girona, 10 de Juny de 2013

ÍNDEX

ÍNDEX	2
INTRODUCCIÓ	3
RESUM DEL CURRÍCULUM I COMPETÈNCIES BÀSIQUES	8
RESUM DEL CURRÍCULUM EDUCACIÓ SECUNDÀRIA: DIMENSIÓ ESTÈTICA I LITERÀRIA	12
- Primer curs	12
- Segon curs	13
- Tercer curs	14
- Quart curs	15
Horaris de l'Educació Secundària Obligatòria (ESO)	17
Assignacions horàries de les diferents matèries	18
LA MEVA EXPERIÈNCIA	20
ACTUALMENT	26
LA LITERATURA JUVENIL	33
I JO, QUÈ FARIA?	36
CONCLUSIONS	43
BIBLIOGRAFIA	45
ANNEX	47
Llibres recomanats pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya	47
- Grau de dificultat 1	47
- Grau de dificultat 2	50
- Grau de dificultat 3	53
Resultats de l'enquesta als alumnes	57
Transcripció de les entrevistes als docents	72

INTRODUCCIÓ

Són moltes les raons per les quals vaig decidir el tema del treball final del Grau en Llengua i Literatura catalanes. El motiu principal és que el meu objectiu des de l'inici de la carrera ha estat, i és, exercir de docent en llengua i literatura catalana. Per tant, vaig trobar lògic que el tema del treball tingués a veure amb l'ensenyament, tot i que en el Grau no hem tingut formació en aquest camp. El cas és que la literatura sempre m'ha interessat més que la llengua i, sobretot, m'interessa la lectura. Per aquest motiu, vaig encaminar el treball cap a la literatura.

El meu objectiu amb aquest treball és esbossar la situació actual de l'ensenyament de la literatura i proposar activitats i lectures per intentar acostar la literatura a l'estudiant, de manera que aprengui i, alhora, gaudeixi. Tot això, inspirat per la meva experiència com a alumna de literatura durant l'ESO.

La idea d'explicar la meva experiència i realitzar entrevistes i enquestes per tal de mostrar la situació actual de l'ensenyament de la literatura ja la tenia clara en acabar tercer. D'aquesta manera, a finals del curs passat vaig decidir que la meva tutora seria la Mita Casacuberta, ja que a part de ser professora de literatura, la seva manera d'ensenyar i explicar la literatura és la mateixa que em va fer decidir estudiar aquest grau. El cas és que crec que la passió i les ganes d'ensenyar són les qualitats més importants i les que han de tenir tots els professors de totes les matèries.

La meva primera entrevista amb la tutora va ser excitant. Tant ella com jo estàvem d'acord en què seria un treball molt interessant i al llarg de les petites reunions que hem tingut hem vist que no ens equivocàvem. Les conclusions i els resultats obtinguts han estat a l'altura d'allò esperat.

El primer que em va recomanar la tutora va ser realitzar una reunió amb Sílvia Llach del Departament de didàctiques específiques de l'àrea de didàctica de la llengua i la literatura de la Facultat d'Educació de la UdG. Després d'explicar-li quin era el meu objecte d'estudi, el primer que em va dir va ser que m'havia de llegir el currículum i les competències bàsiques relacionades amb la dimensió estètica i literària de l'etapa de secundària. D'aquesta manera, vaig descarregar-me el document de la pàgina web del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i en vaig extreure els punts principals que he resumit a la primera part del treball.

Una altra recomanació per part de la tutora va ser la lectura del llibre *Com una novel·la* de Daniel Pennac¹. I, durant l'estiu, vaig estar llegint i analitzant el llibre i molts dels mètodes que explica l'autor. Una de les característiques de *Com una novel·la* que em va cridar especialment l'atenció és que el llibre està escrit en primera persona, i molts dels exemples i situacions són experiències personals de l'autor. Dic això perquè la part d'aquest treball en la qual explico la meva experiència com alumna de l'ESO i, concretament, com alumna de literatura, és molt personal i, moltes vegades, sembla més una autobiografia o unes memòries que no un treball final de grau, però no s'ha d'oblidar que les experiències personals són un dels factors que defineixen aquest treball.

Un dels mètodes que vaig seguir per fer memòria i recordar les lectures i experiències de la meva etapa a secundària va ser contactar amb alguns antics companys de l'ESO. El cas és que la majoria no recordava les lectures realitzades, tot i que aquells que sí recordaven eren les mateixes en tots els casos: *Bitllet d'anada tornada*² i *Què farem, què direm*³.

La part en la qual esbosso la situació actual de l'ensenyament de la literatura a l'ESO ha estat la més costosa i més difícil de realitzar. El mètode va ser parlat amb la tutora i vam decidir realitzar entrevistes a diversos professors actuals de llengua i literatura catalanes, tant d'instituts públics com de centres concertats i privats. Els professors serien de Vic, el lloc on jo visc i on vaig estudiar, ja que hi ha molts instituts que representen aquestes tres possibilitats. Quan ja hagués realitzat les entrevistes, demanaria si seria possible enquestar els alumnes i així obtenir un altre punt de vista. El primer que vaig fer va ser enviar un correu amb el missatge següent:

“A l'atenció de: Director/a o Cap del departament de llengua catalana i literatura.

Bona tarda,

Em dic Iqram Gaddour i sóc estudiant de 4rt del Grau en Llengua i Literatura catalanes de la UdG.

¹ PENNAC, Daniel. *Com una novel·la*. Editorial Empúries, Barcelona 1993

² LIENAS, Gemma. *Bitllet d'anada i tornada*. Editorial Empúries, Barcelona 2008

³ COLL, Pep. *Què farem, què direm?* Editorial Cruilla, Barcelona 2004

Com a novetat del nou pla universitari, al llarg de l'últim curs acadèmic els estudiants hem de portar a terme un Treball final de grau.

El meu objectiu des del primer moment va ser cursar aquesta carrera per acabar exercint de professora de llengua i literatura catalanes. I, com a conseqüència, el tema del meu treball és l'ensenyament de la literatura catalana a l'ESO. Per aquest motiu m'agradaria entrevistar els professors de llengua i literatura catalanes de l'institut. La meva disponibilitat és total i em puc adaptar a qualsevol horari.

Si és possible, les entrevistes haurien de fer-se durant aquest mes d'Abril.

Moltes gràcies i espero resposta.

Contacte: icramgh@gmail.com / gadher@hotmail.es / 938893179"

Aquest correu va ser enviat a l'IES Vic, l'IES Jaume Callís, l'Escorial de Vic, el Col·legi Pare Coll de Vic i l'Escola Sant Miquel dels Sants de Vic. Tot i enviar dues vegades el mateix mail era impossible contactar amb ningú, de manera que hi vaig trucar. El cas és que també em va ser molt difícil contactar amb el cap de departament o el director/a, ja sigui perquè no tenien temps, eren d'excursió o no estaven disponibles. Finalment vaig contactar amb la cap del departament de l'Escorial de Vic i vaig realitzar tres entrevistes a tres docents del centre, i, fins i tot, vaig tenir la possibilitat de fer-ho a un altre docent del mateix centre. Com que no obtenia resposta, vaig contactar amb el correu personal del professor que vaig tenir a l'ESO i Batxillerat, Florenci Barniol, el qual em va facilitar una reunió amb una de les docents de l'IES Vic ja que la resta no podien. De les altres escoles no vaig obtenir cap resposta, tot i que vaig rebre el correu d'una professora que estava de baixa de maternitat i de la qual no vaig saber res més quan li vaig adjuntar les preguntes en un correu. Setmanes després, un correu personal sense especificar l'institut en el qual treballava, una professora em va demanar:

“presentar alguna credencial de la universitat conforme estàs cursant els estudis que ens dius i especificar quina és la informació exacta a què et refereixes”

De manera que, sense cap problema, vaig escanejar el meu carnet d'estudiant i el vaig adjuntar juntament amb una còpia de les preguntes de l'entrevista i la informació que se'm demanava. El cas és que ho vaig enviar el dia 9 de Maig i encara no n'he obtingut

cap resposta. És per aquest motiu pel qual només he pogut mostrar la opinió de quatre docents, tres d'una escola concertada i només un d'un institut públic.

Sobre la qüestió de les enquestes als alumnes, tots els docents entrevistats van explicar-me la complicació que implica realitzar aquesta tasca ja que s'ha de demanar permís a direcció, a l'AMPA... a més dels centenars de fulls gastats. De manera que vaig decidir realitzar-les a través de la web <http://www.survio.com/es/>. Primer van respondre familiars i amics, coneguts i amics de coneguts. Però va ser a través de la xarxa i dels famosos “informers” del facebook quan vaig obtenir resultats i, finalment, assolir la xifra dels cent enquestats. Tot i que algunes respostes són previsible entre adolescents - com algú que m'ha respost que estudia a l'IES Evernigt, un institut que he comprovat que no existeix-, la gran majoria de respostes són raonades i ben escrites. El resultat de les cent enquestes l'adjunto a l'annex.

Allò que potser crida més l'atenció del treball és el nombre de pàgines que sobrepassa les cinquanta que diu la normativa del TFG, ara bé, he tingut en compte el fet que l'annex no forma part del cos del treball i, per tant, fins a les conclusions, el treball no sobrepassa el límit de pàgines. He trobat interessant afegir a l'annex els llibres que recomana el portal <http://www.edu365.cat> del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i un petit resum del llibre, d'aquesta manera veiem la varietat de temàtiques i moltes de les característiques que comento al treball, com, per exemple, la gran quantitat de llibres etiquetats com “juvenils”.

A la primera part del treball mostro un resum del currículum i les competències bàsiques de l'ESO i explico com es divideixen. El currículum és el conjunt d'objectius, competències bàsiques, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació. A més, explico els objectius que tenen les matèries de llengua i literatura, tant catalana com castellana i anglesa.

La segona part del treball és un resum d'una de les parts que formen la totalitat del currículum d'educació secundària i que té en compte l'assignatura de llengua i literatura catalanes. Aquest sector del currículum és anomenat “dimensió estètica i literària”. La dimensió literària està relacionada amb les competències corresponents de la dimensió comunicativa. Aquestes competències són: comprensió lectora, expressió escrita i comunicació oral. És una part dividida per cursos i a partir de la qual m'he basat

per proposar lectures i activitats. Aquesta segona part també inclou els horaris de l'ESO i les assignacions horàries de les diferents matèries.

La següent part és la més personal en la qual exposo la meva experiència com alumna de literatura a l'ESO a l'IES Vic. He intentat explicar curs per curs les activitats i les lectures realitzades, tot i que moltes vegades resumeixo qüestions comunes d'un mateix cicle.

La quarta part està basada en les entrevistes i enquestes realitzades, tot i que alguna informació l'he extreta de converses amb coneguts o familiars. Tant aquesta part com l'anterior, he intentat dividir-la també per gèneres, de manera que explico primer la poesia, després la narrativa i, finalment, el teatre.

La cinquena part és una tema que va sorgir en una conversa amb la tutora. Intenta definir què és literatura juvenil a través de informació extreta de Internet i dos llibres que cito a la bibliografia i a peu de pàgina⁴.

Finalment, abans de les conclusions, proposo una sèrie de lectures i activitats relacionades amb la literatura i l'ensenyament d'aquesta a través de la divisió utilitzada als altres apartats, de manera que primer hi ha la poesia, després hi ha la narrativa i, al final, el teatre. L'únic objectiu que hi ha rere aquestes propostes és l'aproximació de l'estudiant d'ESO a les obres literàries i, així, facilitar el desenvolupament de l'hàbit lector a través de lectures que estimulin la creativitat i desenvolupin una actitud crítica.

I, ja per acabar, exposo les conclusions obtingudes al llarg de la realització del treball.

L'annex està format per tres parts, la primera de la qual, com ja he dit, és la llista dels llibres proposats pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i un petit resum. La segona part de l'annex és el buidatge de les enquestes i, al final, transcripció les entrevistes realitzades als docents.

⁴ JOVER, Guadalupe. *Un món per llegir. Educació, adolescents i literatura*. Associació de Mestres Rosa Sensat, Barcelona 2007.

PAGÈS, Vicenç. *De Robinson Crusoe a Peter Pan : un cànon de literatura juvenil*. Editorial Proa, Barcelona 2006.

FERNÁNDEZ, Carmen. "Panorama actual de la literatura juvenil". Revista Literaturas Octubre de 2012. Maig de 2013 <http://www.literaturas.com/v010/sec0510/suplemento/Articulo12octubre.htm>

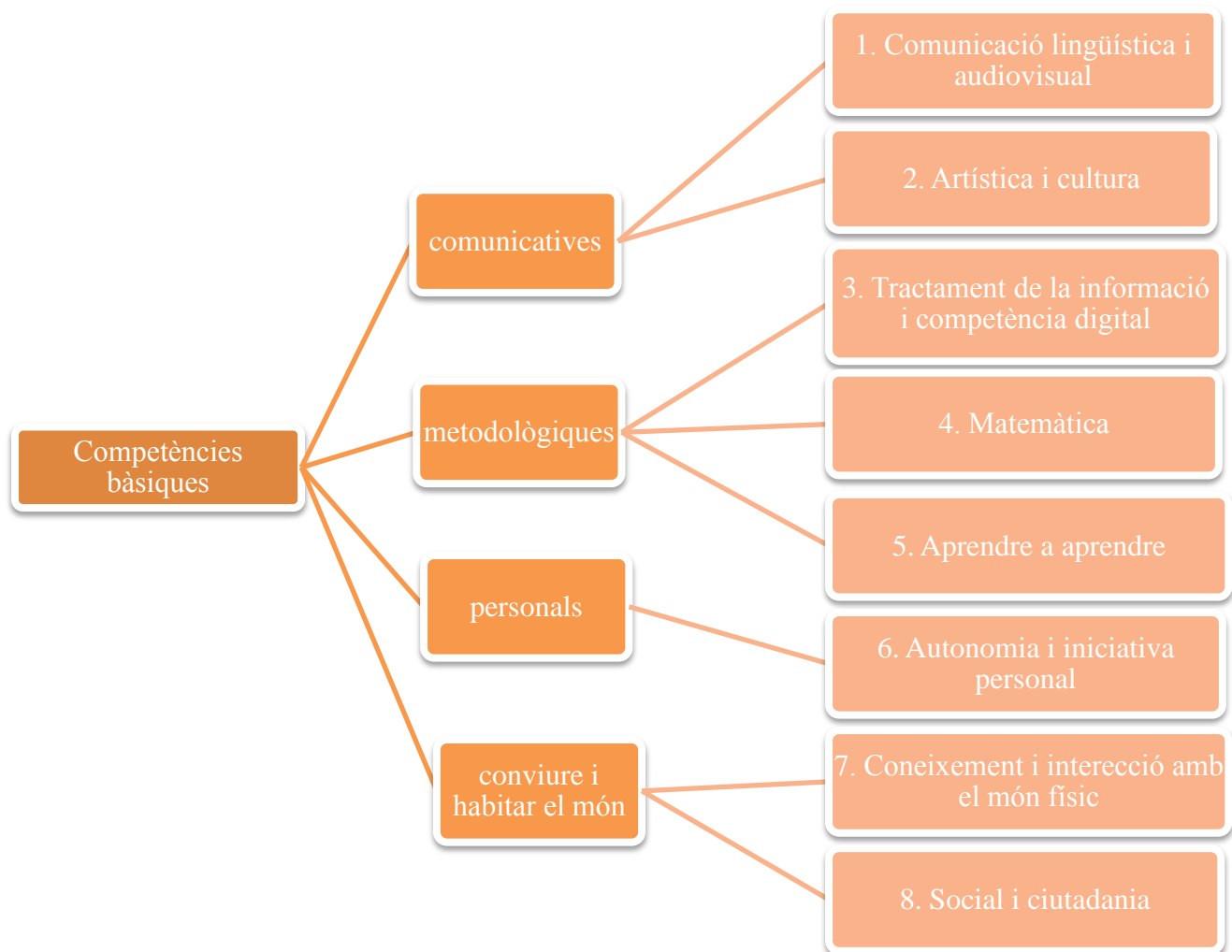
RESUM DEL CURRÍCULUM I COMPETÈNCIES BÀSIQUES

El currículum és el conjunt d'objectius, competències bàsiques, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació.⁵

Classificació de les competències bàsiques i currículum		
Competències TRANSVERSALS (base del desenvolupament personal i de la construcció del coneixement)	Comunicatives (per comprendre i expressar la realitat)	TOTES LES MATÈRIES les han de tenir en compte en els seus objectius i continguts Aportacions de la matèria a les competències bàsiques
	Metodològiques (activen l'aprenentatge)	
	Personals (desenvolupen la pròpia identitat des de vessant psicològic, emocional i social)	
Competències ESPECÍFIQUES (relacionades amb la cultura i centrades en conviure i habitar el món)	Específiques (requereixen una comprensió de la realitat del món cada vegada més reflexiva, crítica i adequada)	CADA MATÈRIA ha de desenvolupar la part pròpia (comp. Pròpies) i realitzar connexions amb altres matèries (transversalitat de coneixements)

Les vuit competències que l'alumnat ha de desenvolupar a l'educació bàsica i que emmarquen el currículum són la comunicació lingüística i audiovisual, l'artística i cultural, el tractament de la informació i competència digital, la matemàtica, aprendre a aprendre, l'autonomia i iniciativa personal, el coneixement i interacció amb el món físic i la social i ciutadania:

⁵ DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (2013). *Departament d'ensenyament*. Març 2013, <http://www20.gencat.cat/portal/site/ensenyament>.

La competència comunicativa escrita es potencia en totes les seves dimensions, receptives (lectura) i productives (escriptura), de comunicació i creació, i cal relacionar-la amb les interaccions orals que afavoriran un aprenentatge cada cop més conscient i eficaç. Cal motivar a qui llegeix i escriu perquè descobreixi en la llengua escrita una eina per a entendre's a si mateix o a si mateixa i a les altres persones, a més dels fenòmens del món i la ciència. També que és una font de descoberta i de plaer personal. En això té molta importància la potenciació de la biblioteca, tant la de la ciutat com la de l'escola.

Les matèries de llengua catalana i literatura, llengua castellana i literatura i llengües estrangeres de l'educació secundària obligatòria tenen com a objectiu el desenvolupament de les capacitats següents⁶:

1. Valorar la llengua i la comunicació com a mitjà per a la comprensió del món dels altres i d'un mateix, per a participar en la societat plural i diversa del segle XXI i per a l'enteniment i mediació entre persones de procedències, llengües i cultures diverses, evitant qualsevol tipus de discriminació i estereotips lingüístics.

2. Aconseguir la competència comunicativa oral, escrita i audiovisual en les llengües de l'escola per comunicar-se amb els altres, per aprendre (en la cerca i elaboració d'informació, i en la transformació dels coneixements), per expressar les opinions i concepcions personals, i apropiat-se i transmetre les riqueses culturals satisfent les necessitats individuals i socials.

3. Aconseguir la competència en la llengua catalana com a vehicle de comunicació parlada o escrita, per a la construcció dels coneixements, per al desenvolupament personal i l'expressió i per a la seva participació en les creacions culturals.

4. Aconseguir la competència en llengua castellana de manera que sigui possible que, al final de l'educació obligatòria, s'utilitzi normalment i correctament les dues llengües oficials.

5. Aconseguir la competència en llengües estrangeres com a eina d'aprenentatge de continguts diversos, com a font de plaer i de creixement personal i com a porta oberta a altres persones i cultures.

6. Utilitzar amb autonomia i esperit crític els mitjans de comunicació social i les tecnologies de la informació i comunicació per obtenir, interpretar, elaborar i presentar en diferents formats informacions, opinions i sentiments diversos, a més de participar en la vida social.

7. Interaccionar, expressar-se i comprendre oralment, per escrit o audiovisualment, de manera coherent i adequada als contextos acadèmic, social i cultural, adoptant una actitud respectuosa i de cooperació.

⁶ DIRECCIÓ GENERAL D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA I BATXILLERAT. *Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, Barcelona 2013.

8. Escoltar i comprendre informació general i específica, i expressar-se i interactuar en llengua estrangera en situacions habituals de comunicació adoptant una actitud adequada, participativa, oberta i respectuosa i amb un cert nivell d'autonomia.

9. Comprendre discursos orals i escrits en els diversos contextos de l'activitat acadèmica, social i cultural tot valorant la lectura com a font de plaer, d'enriquiment personal i de coneixement d'un mateix i del món, consolidant, d'aquesta manera, els hàbits lectors.

10. Comprendre i crear textos literaris utilitzant els coneixements bàsics sobre les convencions dels gèneres, els temes i motius de la tradició literària i els recursos estilístics, tot valorant el coneixement del patrimoni literari com una manera de simbolitzar l'experiència individual i col·lectiva.

11. Aplicar de manera reflexiva els coneixements sobre el funcionament de la llengua i les normes d'ús lingüístic per comprendre i produir missatges orals i escrits amb adequació, coherència, cohesió i correcció, i transferir aquests coneixements a les altres llengües que s'aprenen a partir de la reflexió sobre els propis processos d'aprenentatge.

12. Conèixer la realitat plurilingüe de Catalunya, d'Espanya i del món actual, i valorar les varietats de la llengua i la diversitat lingüística del món com una riquesa cultural.

13. Manifestar una actitud receptiva, interessada i de confiança en la pròpia capacitat d'aprenentatge i d'ús de les llengües i participar activament en el control i avaluació del propi aprenentatge i el dels altres.

RESUM DEL CURRÍCULUM EDUCACIÓ SECUNDÀRIA: DIMENSIÓ ESTÈTICA I LITERÀRIA

La literatura és un fet lingüístic. És fruit d'una forma de comunicació específica, com a expressió del món personal i font de gaudi. Com a producte social i cultural, s'emmarca en un context social i històric que ajuda a comprendre el món que ens envolta. Suposa la interpretació, valoració i producció de textos literaris dels diversos gèneres: poètics, narratius, teatrals, des dels més tradicionals als més actuals. L'aproximació a les obres literàries facilita el desenvolupament de l'hàbit lector i escriptor, així com el coneixement i vinculació a la llengua i cultura pròpia i d'altre. A més estimula la creativitat i desenvolupa el sentit crític.

La dimensió literària es relaciona amb les competències corresponents de la dimensió comunicativa (comprensió lectora, expressió escrita i comunicació oral)⁷.

PRIMER CURS

- Lectura autònoma o guiada d'obres de literatura juvenil i de literatura tradicional i popular adequades a l'edat seguint un itinerari literari que parteixi dels coneixements previs del lector.

- Coneixement d'autors i d'obres contemporànies o clàssiques, adequades a l'edat, a partir de les lectures comentades d'obres o fragments, de visionats de materials audiovisuals, recitat de poesies, representacions o audicions de poemes musicats.

- Ús d'estratègies i tècniques que ajudin a analitzar i interpretar el text literari abans, durant i després de la lectura.

- Diferenciació dels grans gèneres literaris i reconeixement de les seves característiques principals a partir de les lectures.

- Lectura comentada i expressiva de relats breus i rondalles, incloent-hi mites i llegendes de diferents cultures, tot reconeixent els elements bàsics del relat literari i la seva funció.

⁷ DIRECCIÓ GENERAL D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA I BATXILLERAT. *Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, Barcelona 2013.

- Lectura comentada i recitada de poemes, tot reconeixent els elements bàsics del ritme, la versificació i les figures semàntiques més habituals.
- Lectura comentada i dramatitzada d'obres de teatre o fragments, tot reconeixent els aspectes formals del text teatral i els elements principals de la posada en escena.
- Creació de textos literaris amb tècniques de foment de la creativitat i de simulació, versionat o elaboració a partir de la reflexió i l'anàlisi de textos models, utilitzant alguns aprenentatges adquirits a les lectures.
- Utilització dirigida de la biblioteca del centre, de les biblioteques virtuals i webs per al foment i orientació de la lectura.
- Desenvolupament progressiu de l'autonomia lectora i de la consideració de la lectura com a font de coneixement del món i d'un mateix.
- Lectura, anàlisi i ús d'altres llenguatges estètics: el còmic.

SEGON CURS

- Lectura autònoma o guiada, en funció del grau de complexitat, d'obres de literatura juvenil i de literatura tradicional i popular adequades a l'edat seguint un itinerari literari que parteixi dels coneixements previs del lector.
- Coneixement d'autors de literatura catalana i espanyola –especialment novel·la i poesia- del segle XX i contemporanis, a partir de lectures comentades d'obres o fragments, visionat de materials audiovisuals, vídeos, jornades o recitals poètics, assistència a representacions teatrals, audicions de poemes musicats.
- Ús d'estratègies i tècniques que ajudin a analitzar i interpretar el text literari abans, durant i després de la lectura.
- Diferenciació dels grans gèneres literaris i reconeixement de les seves característiques principals a partir de les lectures.
- Lectura comentada i expressiva de contes i altres relats breus, tot comparant i contrastant els temes i elements de la història, les formes d'inici, el desenvolupament cronològic i el desenllaç.

- Lectura comentada i recitat de poemes, tot reconeixent el valor simbòlic del llenguatge poètic, els recursos retòrics més importants i els procediments de versificació.
- Lectura comentada i dramatitzada d'obres de teatre o fragments, tot reconeixent els aspectes formals del text teatral, sobretot l'estructura.
- Creació de textos literaris amb tècniques de foment de la creativitat i de simulació, versionat a partir d'anàlisis de textos models, i utilitzant alguns aprenentatges adquirits a les lectures.
- Utilització progressivament i de manera autònoma de la biblioteca del centre, de les biblioteques virtuals i webs per al foment i orientació de la lectura.
- Desenvolupament progressiu de l'autonomia lectora i de la consideració de la lectura com a font de coneixement del món, de la naturalesa humana i de les relacions entre les persones, i d'un mateix, tot aprofitant la lectura per a repensar les pròpies vivències.
- Lectura, anàlisi i ús d'altres llenguatges estètics: la cançó i la seva relació amb la poesia com a gènere literari a partir de lectures i audicions de textos coneguts o propers als interessos i gustos de l'alumnat.

TERCER CURS

- Lectura autònoma o guiada, en funció del grau de complexitat, d'obres de literatura juvenil i de la literatura clàssica adequades a l'edat seguint un itinerari literari que parteixi dels coneixements previs del lector.
- Coneixement d'obres significatives de la cultura literària catalana i castellana, a partir de la lectura comentada de fragments, del visionat d'audiovisuals, representacions teatrals o recitats poètics o audició de poemes musicats.
- Reflexió sobre la situació de l'obra en el seu context, tot aprofitant els coneixements previs de l'alumnat i la relació amb els coneixements adquirits en altres matèries.
- Reflexió sobre els elements que fan que una obra sigui considerada "clàssica" i sobre l'actualitat dels temes de les obres que han mantingut la seva vigència a través del temps.

- Ús d'estratègies i tècniques que ajudin a analitzar i interpretar el text literari abans, durant i després de la lectura.
- Diferenciació dels grans gèneres literaris i reconeixement de les seves característiques principals a partir de les lectures.
- Lectura comentada i expressiva de contes i novel·les; valoració dels personatges, de la veu i de la perspectiva narrativa, i del diàleg.
- Lectura comentada i recitat de poemes, tot comparant el tractament de temes recurrents en diferents autors, i valorant la funció dels elements simbòlics i dels recursos retòrics i mètrics en el poema.
- Lectura comentada i dramatitzada d'obres de teatre o fragments, tot reconeixent algunes característiques temàtiques i formals.
- Lectura en veu alta amb dicció, entonació i ritme correctes, adequats al registre literari.
- Creació de textos literaris amb tècniques de foment de la creativitat i de simulació, versionat o elaboració a partir de models, utilitzant alguns aprenentatges adquirits a les lectures (adaptant els missatges "clàssics" a l'actualitat, a un missatge més proper i propi o modificant-ne les formes o els formats).
- Utilització progressivament i de manera autònoma de la biblioteca del centre, de les de l'entorn, de les biblioteques virtuals i webs per al foment i orientació de la lectura.
- Desenvolupament progressiu de l'autonomia lectora i de la consideració de la lectura com a font de coneixement d'altres persones i cultures.
- Elaboració d'opinions pròpies i de treballs senzills sobre lectures literàries.
- Identificació i interpretació dels recursos literaris en altres tipus de textos i altres funcions comunicatives, com els que s'empren amb funció persuasiva en la publicitat.

QUART CURS

- Lectura autònoma o guiada, en funció del grau de complexitat, d'obres o fragments de literatura catalana i castellana des de l'Edat Mitjana al segle XX adequades a l'edat.

- Coneixement d'obres i autors de literatura universal més significatius en el temps, a partir de fragments comentats, visionat de materials audiovisuals o vídeos, assistència a representacions teatrals, recitat de poesies, audicions de poemes musicats. Relació amb altres arts com arquitectura o pintura.

- Contextualització dels textos literaris treballats: obres, autors i períodes més representatius de la literatura catalana i castellana, des de l'Edat Mitjana a l'actualitat i especialment del segle XX.

- Reflexió sobre els elements que fan que una obra sigui considerada "clàssica" i sobre l'actualitat dels temes de les obres que han mantingut la seva vigència a través del temps.

- Ús d'estratègies i tècniques que ajudin a analitzar i interpretar el text literari: el comentari de text.

- Lectura comentada i expressiva de contes i novel·les que ofereixen estructures i veus narratives diferents.

- Lectura comentada i recitat de poemes, tot comparant el tractament de temes recurrents en diferents autors i períodes literaris, i valorant la funció dels elements simbòlics i dels recursos retòrics i mètrics en el poema.

- Lectura comentada i dramatitzada d'obres de teatre o fragments, tot valorant algunes innovacions en els temes i en les formes.

- Creació de textos literaris amb tècniques de foment de la creativitat i de simulació, versionat o elaboració a partir de models, utilitzant alguns aprenentatges adquirits en les lectures (adaptant els missatges "clàssics" a l'actualitat, a un missatge més proper i propi o modificant-ne les formes o els formats).

- Elaboració de treballs crítics senzills sobre obres literàries.

- Utilització autònoma de la biblioteca del centre, de les de l'entorn, de les biblioteques virtuals i webs per al foment i orientació de la lectura.

- Desenvolupament progressiu de l'autonomia lectora i de la consideració de la lectura com a font de coneixement d'altres persones, èpoques i cultures.

• Lectura, anàlisi i ús d'altres llenguatges estètics: el cinema i la seva relació amb obres literàries a partir de lectures, visionats i anàlisi de textos coneguts, propers als interessos i gustos de l'alumnat o obres de significació en la història de la cultura.

Horaris de l'Educació Secundària Obligatòria (ESO)

L'assignació horària global de les matèries dels **tres primers cursos** de l'educació secundària obligatòria és la següent:

- ✓ Llengua catalana i literatura: 315 hores.
- ✓ Llengua castellana i literatura: 315 hores.
- ✓ Llengua estrangera: 315 hores.
- ✓ Matemàtiques: 350 hores.
- ✓ Ciències de la naturalesa: 350 hores.
- ✓ Ciències socials, geografia i història: 315 hores.
- ✓ Educació física: 210 hores.
- ✓ Educació per a la ciutadania i els drets humans: 35 hores.
- ✓ Educació visual i plàstica: 140 hores.
- ✓ Música: 140 hores.
- ✓ Tecnologies: 210 hores.
- ✓ Matèries optatives: 210 hores.
- ✓ Tutoria: 105 hores.
- ✓ Religió (voluntària): 140 hores.

QUART CURS:

L'assignació horària de les matèries del quart curs de l'educació secundària obligatòria és la següent:

- ✓ Llengua catalana i literatura: 105 hores.
- ✓ Llengua castellana: i literatura 105 hores.
- ✓ Llengua estrangera: 105 hores.
- ✓ Matemàtiques: 140 hores.
- ✓ Ciències socials, geografia i història: 105 hores.
- ✓ Educació Èticocívica: 35 hores.
- ✓ Educació física: 70 hores.
- ✓ Biologia i geologia: 105 hores.
- ✓ Educació visual i plàstica: 105 hores.

- ✓ Física i química: 105 hores.
- ✓ Informàtica: 105 hores.
- ✓ Llatí: 105 hores.
- ✓ Música: 105 hores.
- ✓ Segona llengua estrangera: 105 hores.
- ✓ Tecnologia: 105 hores.
- ✓ Projecte de recerca: 35 hores.
- ✓ Tutoria: 35 hores.
- ✓ Religió (voluntària): 35 hores.

Assignacions horàries de les diferents matèries

Cursos de **primer** a **tercer**. Mitjana setmanal:

Matèries	1r	2n	3r
Llengua catalana i literatura	3	3	3
Llengua castellana i literatura	3	3	3
Llengua estrangera	3	3	3
Matemàtiques	3	4	3
Ciències de la naturalesa	3	3	4
Ciències socials, geografia i història	3	3	3
Educació física	2	2	2
Música	3	-	1
Educació visual i plàstica	-	3	1
Tecnologia	2	2	2
Educació per a la ciutadania	-	-	1
Religió (opcional)	2	1	1
Tutoria	1	1	1
Matèries optatives	2	2	2
Total setmanal	30	30	30

QUART CURS. Mitjana setmanal:

Matèries	4rt
Llengua catalana i literatura	3

Llengua castellana i literatura	3
Llengua estrangera	3
Matemàtiques	4
Ciències socials, geografia i història	3
Educació Èticocívica	1
Educació física	2
Religió (opcional)	1
Tutoria	1
Matèries optatives específiques	9
Total setmanal	30

Els llibres que són llegits al llarg del curs són escollits pel departament intern de cada institut, tot i que el portal del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya adreçat a l'alumnat de les escoles i instituts del país i les seves famílies, <http://www.edu365.cat>, proposa vint-i-tres llibres de lectura. Els llibres que són proposats els explico a l'annex.⁸

⁸ DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (2013). *Portal del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya per a pares i alumnes*. Març de 2013, <http://www.edu365.cat/eso/muds/catala/lectures/index.htm>

LA MEVA EXPERIÈNCIA

El motiu pel qual vaig decidir estudiar el Grau en Llengua i literatura catalanes va ser, com majoritàriament passa, per una bona experiència amb una professora de literatura. Va ser a 4rt d'ESO i després de tres anys llegint llibres poc interessants i assistint a poques classes de literatura, Mireia Perea es va presentar amb una llista de lectures que tocaven tots els gèneres i temes. D'aquesta manera, poesia, narrativa i teatre van formar part del temari amb aquesta professora. Una antologia feta per ella de poemes del “*Grupo poético del 27*”, una antologia de relats d'Edgar A. Poe, també feta per ella, i *Bodas de Sangre*⁹ de Federico García Lorca, són els tres llibres que vam llegir.

A primer d'ESO no es feien classes de història de la literatura pròpiament dita, tal com passa també actualment. Ja he resumit a les competències bàsiques que allò més important durant el primer curs de l'ESO és aprendre la diferència dels tres grans gèneres, la narrativa, la poesia i el teatre. D'aquesta manera, durant tot el primer curs i al final de cada unitat del manual de llengua i literatura catalanes que es seguia a classe, hi havia un petit text i exercicis relacionats amb aquest text. El text era un fragment d'alguna novel·la, d'una poesia o una curta escena d'una obra de teatre. Comentàvem les característiques principals del gènere de manera ràpida i la majoria de vegades repetitiva. Per les entrevistes que he pogut realitzar a professors dels instituts, actualment se segueix realitzant el mateix mètode. Més endavant explicaré de manera més detallada la metodologia que es continua portant a terme actualment en els dos instituts amb el professorat dels quals he pogut parlar.

Els llibres de lectura, per la majoria de nosaltres, van ser la nostra primera experiència amb la literatura, tant catalana com castellana. Llegíem una novel·la cada trimestre i la lectura es portava a terme, normalment, a casa, tot i que alguna vegada havíem de portar el llibre a classe i llegíem en veu alta.

La meva tutora em va recomanar, tal com he dit més amunt, com a lectura per ampliar coneixements el llibre *Com una novel·la* de Daniel Pennac. L'autor deixa molt clar des dels primers capítols que quan qualsevol matèria o afició es converteix en obligació deixa de formar part del món del plaer o temps lliure i passa a ser dur i feixuc. L'autor explica com des de ben petits desenvolupem un sentiment positiu vers la lectura i el plaer de llegir perquè ho relacionem amb el gaudi d'escoltar els nostres adults llegint en veu

⁹ García Lorca, Federico. *Bodas de sangre*. Editorial Anaya, Madrid 2005

alta relats que ens transporten als móns dels somnis, ja que normalment aquests moments de intimitat es produeixen just abans de dormir. És més, quan aprenem a llegir ens passem el dia recitant en veu alta cartells i noms que trobem pel carrer o per casa i a tots ens fa il·lusió ajudar a la mare, o a qui sigui, a llegir en veu alta els contes i relats que abans només escoltàvem. Ara bé, iniciem l'ESO i aquell petit plaer íntim i privat es converteix en obligació i apte per ser examinat i, per tant, desenvolupem una aversió envers allò. La lectura en veu alta passa a ser en veu baixa i s'ha d'estar atent als petits detalls ja que a l'hora del control és probable que se'ns demani algun petit i aparent detall insignificant. Uns dels mètodes que recomana l'autor i que ell mateix va gaudir és el redescobriments de la lectura en veu alta. Un professor seu reservava uns minuts per a la lectura en veu alta de qualsevol de les novel·les que portava sempre a sobre, de manera que els estudiants retornaven a un dels moments feliços de la infància. Molts d'aquest alumnes s'interessaven per aquests relats que iniciava el professor i al final del curs s'havien llegit per pròpia decisió un dels llibres.

En una de les entrevistes que he realitzat la docent va explicar-me que un dels mètodes que més èxit té per “enganxar” l'alumne a la lectura i provocar una comunió entre llibre i lector és el fet de llegir en veu alta. La meua experiència en aquest camp no va ser fins més endavant.

Els llibres que vaig llegir al llarg dels quatre cursos de l'ESO són:

PRIMER CURS:

COLL, Pep. *Què farem, què direm?* Editorial Cruïlla, Barcelona 2004.

SIERRA i FABRA, Jordi. *L'assassinat del professor de matemàtiques*. Editorial Barcanova, Barcelona 2006.

SEGON CURS:

NAIDOO, Beverly. *L'altra cara de la veritat*. Editorial Cruïlla, Barcelona 2004.

TOBARUELA, Pere. *La Torre dels moros*. Editorial Empúries, 2005.

VILARDELL, Miquel. *Una setmana de bòlit*. Editorial Baula, Barcelona 1995.

TERCER CURS:

LIENAS, Gemma. *2CV*. Editorial Empúries, Barcelona 2004.

LIENAS, Gemma. *Bitllet d'anada i tornada*. Editorial Empúries, Barcelona 2008.

MARTÍN, Jaume Ribera. *No demanis llobarro fora de temporada*. Editorial Columna, Barcelona 2004.

QUART CURS:

GUIMERA, Àngel. *Terra Baixa*. Editorial Angle, Barcelona 2007.

RUSIÑOL, Santiago. *L'anca del senyor Esteve*. Editorial Educaula, Barcelona 2009.

UHLMAN, Fred. *L'amic retrobat*. Editorial Columna, Barcelona 2007.

Les lectures que vam llegir a primer d'ESO van ser sorprenents i alhora avorrides. La professora de català de primer era la mateixa que de castellà i alhora la nostra tutora. I tant a castellà com a català, les lectures van passar mig desapercebudes. Tot i que és cert que una d'elles ens va quedar marcada i encara avui en dia és un llibre que quan em trobo amb algun company i surt el tema, sempre és anomenat: *Què farem, què direm?*, de Pep Coll. Aquesta novel·la adapta una llegenda de la Catalunya del nord, la llegenda del Minairons. Segurament per la màgia que desprenien aquest petits éssers màgics que només provocaven que problemes a la pobra protagonista de la novel·la són els que encara formen part del nostre record. Dic això perquè quan vaig estar recopilant els llibres de lectura que havia llegit a l'ESO vaig consultar-ho amb els meus excompanys i la majoria d'ells van anomenar el llibre com "el canut dels minairons". És més, al qüestionari que he realitzat entre alumnes de tot Catalunya, també anomenen aquesta novel·la d'aquesta manera, "el canut dels minairons".

A primer vam treballar molt la diferenciació dels tres gèneres, i recordo que la professora ens va fer estudiar de memòria *Vinyes verdes vora el mar* de Josep Maria de Sagarra. La vam treballar molt i fins i tot la vam cantar. Alguns dels professors amb qui he pogut parlar recomanen l'ús de la memòria sobretot amb la poesia, ja que hi ha una certa por cap a la poesia i una de les maneres de fer-la amena i propera és aprenent-la de memòria.

Com a conclusió del primer curs, puc dir que el més important era aprendre les característiques dels tres grans gèneres. Allò més rellevant era aprendre els conceptes bàsics de la literatura. I, sobretot, portar les lectures trimestrals llegides. Hi havia controls de lectura contínuament i si no s'aproven aquests controls, no s'aprova el trimestre.

A segon d'ESO la situació va canviar per a tots. He de comentar que, com passa també actualment, els cursos estaven dividits per línies (A, B i C, i a vegades D) i, la majoria d'anys, molts no compartíem el mateix professorat. Aquest curs va passar exactament això: la meua classe era la D i érem els únics que vam tenir aquella professora. A primera vista ja vam veure tots que era una professora de llengua i no de literatura. No hi havia classes de literatura i vam estar durant tot un trimestre fent l'anàlisi gramatical en forma d'arbre. És cert que en aquest sentit vam ser els que vam sortir d'aquell curs amb un nivell de sintaxi més alt, però també cal dir que les lectures van passar totalment desapercbedes.

La meua afició per la lectura ja venia des de primària. La meua família no es podia permetre comprar-me tots els llibres que la meua ànima devoradora de llibres demanava; per tant, des de ben petita era una usuària assídua de la biblioteca pública de Vic. Aquell any només vam llegir dos llibres i, parlant amb la professora de català, em va dir que si volia podia llegir un llibre de més a més i ja em faria fer un treball. Aquella mateixa tarda vaig comprar-me *La torre dels moros*, de Pere Tobaruela. Un llibre d'adolescents i aventures que tenia com a localització el poble de Monistrol de Montserrat. El mètode d'examinació va ser resumir en veu alta el llibre davant de tota la classe i explicar els detalls que més m'haguessin agradat, justificant el perquè. Molts companys van quedar sorpresos i van decidir fer el mateix, de manera que per casualitat la literatura es va colar enmig de la sintaxi i va afavorir l'augment de la nota final.

Un dels llibres que ens va fer llegir va ser *Una setmana de bòlit*, de Miquel Vilardell. L'acció succeïa a Vic i aquest detall ens va enganxar a tots. Coneixíem els carrers, les places, les botigues... i, amb tretze anys, llegir com pels nostres carrers hi havia persecucions i tràfic de droga, va impactar molt. Ara bé, tots vam comentar la manca de classes sobre el contingut del llibre.

Tal com veiem a les competències bàsiques anteriorment esmentades, el segon curs d'ESO és molt semblant al primer. Allò més important és assentar les bases de la literatura.

A tercer d'ESO, però, la situació és totalment diferent. Com veiem a les competències bàsiques, es comença a fer pròpiament teoria literària i història de la literatura. A més, s'inicia la reflexió i opinió sobre la literatura i hi ha els primers treballs sobre els llibres que llegeixen els alumnes.

El meu tercer d'ESO va ser molt especial. Bé, el meu i el del meus companys. Una companya va patir anorèxia i tots nosaltres sabíem com era aquest trastorn psíquic gràcies a la lectura de *Bitllet d'anada i tornada*, de Gemma Lienas. Va ser en aquell moment quan tots els companys i jo vam adonar-nos de quant podíem aprendre a través d'un llibre. Vist en perspectiva, tanmateix, cal dir que el professor de català va insistir poc en el tema; un tema que hagués pogut provocar molts debats i fomentar la lectura d'altres llibres de temes tan actuals i pròxims.

El professor que he comentat en el paràgraf anterior va ser el professor de català que ens va acompanyar fins el final de la nostra etapa a l'institut. És cert que a mesura que avançàvem a través dels cursos i sobretot a batxillerat, més literatura es feia, però tots notàvem que ell era professor de llengua, i no de literatura.

La lectura es portava a terme majoritàriament a casa, tot i que, com passava a primer, alguns dies també havíem de portar el llibre a classe.

El control de lectura es va convertir amb aquest professora un procés més amè. Els treballs i comentaris de text eren normalment el mètode que utilitzava i sovint incloïa dues o tres preguntes al final de l'examen de llengua que animava a l'estudiant a reflexionar i opinar. Però és cert que la literatura tenia un paper secundari durant aquest curs.

Ja finalment a quart, quan tots buscàvem el nostre camí i havíem de decidir per on tirar, va incorporar-se a l'equip docent la professora que ja he comentat abans. Aquesta professora ens va animar a endinsar-nos en el món de la lectura i la literatura amb unes classes plenes de passió. Allò que més ens va sorprendre a tots va ser que la seva passió no era només literària, sinó també lingüística i va ser aquí on molts companys, entre ells jo, vam descobrir que no calia que només t'agradés un àmbit o una disciplina. Cal dir que era professora de llengua i literatura castellana i, per tant, no comentaré aquesta experiència de manera extensa perquè el treball està centrat en la literatura catalana.

El cas és que l'assignatura de llengua i literatura catalana va canviar radicalment. Com veiem a les competències bàsiques, la història de la literatura hi té un paper fonamental i, d'aquesta manera, una hora a la setmana la teníem reservada per a fer un petit esbós dels grans noms de la literatura, tant universal com catalana.

Les lectures trimestrals van passar també una mica desapercbedes tot i que el professor ens va fer crear molts textos a partir dels fragments de grans obres de la literatura universal i catalana. D'aquesta manera, ens va fer adaptar, per exemple, les *Homilies d'Organyà* al català actual o ens va fer idear un final alternatiu a un fragment del llibre de text.

Va ser a quart també quan vam mig representar *L'auca del Senyor Esteve* de Santiago Rusiñol. Llegíem aquesta obra a classe i cada personatge era llegit per torns per diferents alumnes. D'aquesta manera, el professor ens cridava l'atenció quan no llegíem amb una entonació adequada.

Cal dir que la millor experiència en l'ensenyament i l'aprenentatge de la literatura pels meus companys i jo va ser a Batxillerat, tant a l'assignatura específica de literatura com la general de llengua i literatura catalanes.

ACTUALMENT

Les dades que fonamenten aquest apartat forma part de les dades que he pogut extreure a través de les enquestes fetes a estudiants de tot Catalunya, tot i que majoritàriament són de Vic, i de les entrevistes a les quatre professores que he pogut realitzar.

Una de les conclusions a les quals he pogut arribar i que desenvoluparé a l'apartat corresponent, és que després de quasi sis anys que jo vaig acabar l'ESO, la situació és molt semblant. Durant el primer cicle de l'ESO allò més important segueix sent l'aprenentatge de les bases literàries, consolidant els termes bàsics per analitzar un poema, les característiques principals d'una obra de teatre i llegir correctament una novel·la o fragments d'aquesta.

Ara bé, una de les característiques més importants que he pogut veure és que l'ensenyament de la literatura depèn molt del claustre del professorat que té el centre. En un primer moment creia, per la informació sobre la qual he pogut treballar, que les lectures trimestrals venien determinades pel Departament d'Educació de la Generalitat. Però ja només a la primera entrevista vaig comprovar que els llibres eren seleccionats pels professors de llengua i literatura catalana del centre. A més, avui en dia el reciclatge de llibres forma part de la majoria de centres educatius. Això vol dir que any rere any s'utilitzen els mateixos llibres i, d'aquesta manera, el preu és més accessible. Tant els llibres de text com els llibres de lectura són els mateixos durant quatre o cinc anys, tot i que si un llibre de lectura no funciona és substituït per un altre títol.

D'aquesta manera, l'edat i l'experiència del professorat és allò que normalment determina el mètode i el tipus de lectura. La primera professora que vaig entrevistar és Raquel Solà, llicenciada en Traducció i interpretació per la UVic. Va deixar molt clar que l'únic mètode per animar els estudiants a llegir i que gaudeixin amb la literatura és llegint en veu alta a classe i parlar-ne. La representació d'obres de teatre i la dramatització de textos poètics són altres mètodes amb els quals aconseguen més èxit.

Una de les preguntes que més riures i somriures va provocar a les professores que vaig entrevistar va ser *Per què l'avaluació es basa en demostrar la lectura del llibre i no en la seva comprensió o reflexió?* I és sobretot aquí on veiem la diferència entre les diferents generacions del professorat que conviuen en els centres de Secundària.

Les dues professores més joves van ser les que ideaven nous mètodes d'avaluació combinant el control de lectura i la reflexió sobre el que s'ha llegit. És així com, normalment des de primer, l'examen de lectura combina la teoria bàsica que s'imparteix a classe i les lectures que els estudiants fan fora de l'aula. Les redaccions són els exàmens més corrents entre aquesta generació de professores, de manera que a través d'una petita pregunta es comprova si s'ha llegit, si s'ha entès i s'incentiva la reflexió personal sobre alguns dels temes de què tracta el llibre.

La tercera professora és docent d'un dels dos instituts públics de Vic i segueix fidelment el manual. De manera que, com ja he comentat a l'apartat anterior, al principi o final de cada unitat hi ha un petit text literari amb una mica de teoria relacionada amb aquest text i uns exercicis. L'avaluació amb aquesta professora es fa "seguint la tradició", utilitzant les mateixes paraules que a algunes entrevistades m'han dit. És a dir, preguntes específiques que controlen si l'alumne ha llegit o no la lectura del trimestre.

Quant a l'avaluació, la professora del institut públic es pregunta a si mateixa com controlar si els alumnes llegeixen les lectures sense fer controls de lectura. D'aquesta manera –diu– segueix allò que sempre s'ha fet, tot i que sobretot a segon, quan ja tenen més domini de l'escriptura i de la lectura, normalment els fa fer un treball en el qual intenta combinar la teoria literària bàsica de primer i segon amb la lectura que es porta a terme trimestralment, de manera que, per exemple, fan una anàlisi formal (temps, lloc...) i dels personatges (plans, rodons...). Em va explicar que en una ocasió va fer llegir *L'illa del tresor* i es va sorprendre quan va veure que la majoria dels alumnes no va gaudir amb l'obra ni els va agradar, tot i que em va comentar que era una lectura optativa per pujar nota i, per tant, la majoria dels estudiants que van decidir llegir aquest llibre llegien més lectures fora dels tres llibres anuals. Fora de l'entrevista, la professora i jo vam seguir conversant al voltant d'aquesta qüestió. Aquesta obra, llibre juvenil per excel·lència, per què no va agradar? La professora no em va saber respondre. Potser perquè els pirates ja han passat de moda? Les històries del passat ja no interessen? La resposta a les dues preguntes és negativa, ja que ella mateixa em diu que la novel·la de bandolers, *El príncep de la boira* de Carlos Ruíz Zafon, té un èxit generalitzat. El motiu pel qual aquesta novel·la no va agradar va ser pel fet que els alumnes estaven acostumats a un altre tipus de literatura: la que produeix plaer. Novel·les de gènere i juvenils formen part del cànon escolar, i obres clàssiques juvenils queden relegades a optatives. Això implica que no es realitzin classes al voltant d'aquest tipus de literatura i l'estudiant ho llegeix sol a casa amb

l'únic objectiu de fer un treball i aprovar-lo. S'ha de canviar totalment el cànon escolar i deixar la literatura del plaer per una tarda d'estiu. És a dir, introduir a les escoles el concepte d'aprendre a través de la literatura i intentar provocar el plaer a través de la lectura a classe, debats i reflexions.

Un dels mètodes que tots els professors m'han comentat d'una manera o una altra és la memorització d'algun fragment poètic i recitar-lo en veu alta a classe i, normalment, obtenen bons resultats. Un dels records més bonics que tenim de la infància és la quantitat de versos o cançons que vam aprendre de memòria i que formen part, majoritàriament, de la literatura de tradició oral. La memòria és una capacitat intel·lectual que s'ha de potenciar des de petits. Per aquest motiu, la memorització de textos poètics és un recurs excel·lent per millorar la competència literària. Recitar un poema suposa transmetre les emocions i els sentiments que els seus versos ens han provocat. Per entendre el significat del poema cal fer nostres les paraules del poeta i així aprendre a recitar amb el to adequat. És per aquest motiu que el millor mètode per recitar un poema al mateix temps que s'entén és memoritzant-lo.

El problema comú i principal durant aquest primer cicle és senzill i alhora difícil de respondre: quins llibres són els adequats pels alumnes del primer cicle d'ESO? L'objectiu principal que comparteixen tots els professors que he entrevistat és que l'estudiant entengui el llibre que llegeix i alhora senti plaer i s'animi a llegir més llibres dels tres manats. Són diversos els mètodes que les professores m'han comentat que utilitzen per a aconseguir aquest objectiu, tot i que, d'alguna manera, l'opció més fàcil i senzilla és escollir llibres etiquetats com a "Literatura juvenil".

Molts dels resultats de l'enquesta que he pogut realitzar als alumnes són previsible si ens posem a la seva pell. La majoria dels enquestats han marcat com a temàtica preferida els llibres romàntics i els d'aventures, seguits de molt a prop per les novel·les policíiques. Això explica l'èxit de les novel·les de Carlos Ruiz Zafón, escriptor molt comentat entre les respostes dels estudiants i comentat per la professora del institut públic. Aquest escriptor combina personatges adolescents i adults amb misteri i aventures, i algunes vegades podem notar un toc de romanticisme. Ara bé, el gran triomfadors entre els enquestats és *Camps de maduixes*, de Jordi Sierra i Fabra, ja que combina el fet de sortir de festa, l'adolescència i les drogues, temes molts propers per a totes les edats dels estudiants de l'ESO. Alguns dels comentaris dels enquestats respecte d'aquesta obra són els següents:

“Mostra com una jove té problemes amb les drogues per no saber decidir per ella mateixa i acaba molt greu a l'hospital. Després de lluitar fort s'acaba salvant i creix com a persona. Em va agradar molt el final del llibre”

“Perquè penso que és un llibre que ens explica una mica el dia a dia d'un adolescent, i que tot el tema aquet de les pastilles i les drogues no és cap joc.”

Altres comentaris que m'han cridat l'atenció són els següents:

El noi del pijama de ratlles, de John Boyne: “Preciós, la història acaba sent trista, però és súper interessant i has de llegir entre línies.” “Perquè és una història molt maca basada en fets reals. És molt realista, podia haver passat.”

El príncep de la boira, de Carlos Ruiz Zafón: “Carlos Ruiz Zafón és l'escriptor que més m'agrada.” “Perquè és un llibre que em va impressionar perquè és de misteri i aventures, mira que a mi no m'agrada llegir i aquest llibre em va causar tant misteri que em va enganxar a llegir-lo.” “Perquè em va agradar molt la història que hi havia i aquest tipus de llibres m'agraden.”

Què farem, què direm?, de Pep Coll: “M'ha cridat l'atenció perquè era dolentíssim, i no sé d'on una persona pot treure aquestes idees. Per favor!” “Perquè és un llibre que realment em va agradar, i és difícil que un llibre tirat pel institut t'agradi.”

El vigilant en el camp de sègol, de J.D. Salinger: “És fàcil de llegir però quan realment saps el significat que et vol transmetre l'autor te n'adones que tot és diferent (en la història) i que allò que creies que era d'una manera, doncs en realitat era d'una altra.” “Perquè el protagonista de la obra és un noi que, per dir-ho d'alguna manera, odia la societat i no li agrada res.” “Una crítica als Estats Units des dels Estats Units.”

He escollit aquests comentaris per mostrar la gran varietat de tipus de llibres que es llegeixen durant l'ESO. Una idea comuna entre tots els professors amb qui he parlat és el fet que els estudiants del primer cicle no són lectors prou competents com per llegir obres que no formin part de la literatura juvenil. És a dir, segons els professors entrevistats, les millors lectures per a aquest primer cicle són les d'autors com Gemma Lienas, Jordi Sierra i Frabra o Carlos Ruiz Zafón. I ja durant el segon cicle, consideren convenient introduir clàssics juvenils i obres d'autors catalans que ja no formen part del

cànon juvenil, com *El vigilant en el camp de Sègol* o les novel·les de Mercè Rodoreda, les obres de la qual tenen molt èxit:

Mirall Trencat, Mercè Rodoreda: “Perquè l'autora s'expressa fàcilment i té molta fluïdesa, ja que també explica molt bé els personatges”. “Estic llegint *Aloma* de Mercè Rodoreda, i em sembla molt interessant.” “Estic llegint *Aloma* de Mercè Rodoreda. I sí, el trobo interessant.”

D'aquesta manera, sembla que els adolescents són més bons lectors a tercer i quart d'ESO. És cert que els comentaris de la novel·la de J. D. Sallinger mostren un tipus de lector madur, però també veiem amb altres comentaris de l'enquesta que no tots els alumnes de primer cicle troben interessant les lectures de Pep Coll o Jordi Sierra i Fabra:

L'assassinat del professor de matemàtiques, de Jordi Sierra i Fabra: És interessant perquè hi ha enigmes però és molt tonto.”

Sobretot durant el primer cicle d'ESO, tots els docents entrevistats diuen que el departament, quan es reuneix, decideix les lectures seguint el criteri de si ha agradat o no. A més, veiem a través dels comentaris del resultat de l'enquesta que adjuntaré als annexos, com és molt difícil tenir contents a tots als alumnes i, per tant, que agradin a tots. Seguint aquest criteri de fomentar el plaer de la lectura, la qualitat literària, per exemple, queda en un segon lloc. És suficient per a un lector en formació llegir llibres que només agraden? O són necessaris altres criteris per escollir les lectures? L'objectiu que haurien de tenir els professors és reconciliar el plaer de la lectura i l'ensenyament de la literatura. Un llibre no ha d'agradar per ser llegit. La literatura reflecteix el món i tot allò que forma part d'ell, ja siguin els sentiments, el paisatge o els pensaments humans. Els llibres no haurien de ser escollits buscant només el gaudi de la lectura. És cert que els temes han de ser propers a ells, però l'ensenyament de la literatura ha de despertar als lectors / estudiants la consciència que allò que s'ha llegit és el reflex del món. A l'institut, els estudiants han d'aprendre que la literatura és una font de coneixement i no només de gaudi.

Els dos cursos del segon cicle d'ESO, tercer i quart, són molt diferents entre ells, a diferència de primer i segon com hem pogut veure.

Tercer és una continuació del primer cicle, de manera que se segueixen consolidant les bases literàries amb l'ajuda de les lectures trimestrals i els fragments de

textos que acompanyen tots els manuals l'assignatura. Ara bé, és cert que a tercer ja s'inicia l'ensenyament de la història de la literatura. La professora que he pogut entrevistar d'aquest curs en concret és docent a una de les escoles concertades de Vic i allò que ella troba a faltar és una relació entre la teoria del llibre de text i les lectures que es porten a terme durant el curs. El llibre de text que utilitza aquesta escola divideix la teoria literària per temàtiques, de manera que una unitat parla de literatura de terror, una altra de literatura d'aventures, i així successivament. El problema ve quan, per exemple, la professora explica *Els viatges de Gulliver* i els alumnes s'interessen pel llibre, però a l'hora de les lectures obligatòries, llegeixen literatura juvenil sense cap mena de relació amb allò que han après a classe i per què s'han interessat. És un dels temes que s'hauria de tenir en compte quan es trien les lectures, però com que és un tema que es debat al departament de l'escola i són molts els professors que hi participen, és bastant difícil canviar la rutina tradicional. Veiem, així, que la teoria literària de tercer segueix el fil del primer cicle definint les característiques de cada gènere, però, en aquest cas concret, definint diversos tipus de novel·la de gènere.

És a quart on es fa més literatura pròpiament dita i on hi ha més varietat de lectures. S'intenta que les tres lectures formin part dels tres gèneres, tot i que la poesia normalment queda en un segon pla. Fins i tot als llibres proposats per la pàgina web <http://www.edu365.cat>, la poesia té una mínima representació. El motiu pel qual la poesia sempre queda en un segon lloc és pel fet que els alumnes en llegeixen poca i hi ha pocs professors que dediquin suficients hores a apropar la poesia a l'alumne. És cert que ja sigui per la complexitat lingüística (lèxic, sintaxi) o per les figures retòriques, la poesia és més complicada, sobretot pels adolescents i lectors en formació. De manera que com diu un professor de la Facultat de Lletres de la UdG, en Xavier Pla, l'única manera d'entendre un poema és dedicant-li temps, i el temps és allò que més falta a l'ESO. És a dir, si tenim en compte que, per exemple, durant el primer cicle de l'ESO només es llegeixen els fragments i petits poemes que formen part del manual que segueix cada institut, no hi ha suficient base literària per crear lectors competents en poesia. Les figures retòriques són treballades des de primer, també els tipus d'estrofa i de vers, però la lectura i la reflexió d'un poema, l'anàlisi d'un tema poètic... queden totalment anul·lats; bàsicament, no es porta a terme. És per aquest motiu que només un 7% dels enquestats ha respost que li agrada llegir poesia, ja que si es llegeix a l'aula, és només un fragment i poc treballat.

Les lectures de quart d'ESO estan dirigides cap el batxillerat i, per tant, grans noms de la literatura catalana comencen a formar part d'aquestes lectures, des de Santiago Rusiñol, passant per Víctor Català i per Mercè Rodoreda. En aquest sentit, tant els alumnes que faran batxillerat com els que no el faran, tenen una mínima visió historiogràfica.

Normalment la literatura d'aquest curs està dividida historiogràficament, de manera que, com ja he dit a l'apartat anterior, es fa un repàs històric de la literatura des dels trobadors fins l'actualitat, tot i que com apunta la professora de 3r d'ESO i Batxillerat, són molt poques les hores designades per la llengua i la literatura catalana, de manera que és molt difícil conciliar les tres hores setmanals entre la llengua i la literatura i, a més, acabar tot el temari. De manera que la literatura queda relegada a un segon pla i s'intenta acabar tota la matèria relacionada amb la llengua. Per aquest motiu, normalment la teoria literària historiogràfica és explicada fins la guerra civil o una mica abans. Ara bé, no és fins a batxillerat quan s'aprofundeix en la història de la literatura. En aquest sentit és qüestionable el fet que tots aquells alumnes que no fan batxillerat tinguin una visió limitada de la història literària. D'aquesta manera, un dels objectius que hauria de tenir l'ensenyament de la literatura a l'ESO, a part del coneixement de les característiques de cada gènere, és la visió general de la història de la literatura, tant catalana com universal. Potser no iniciar la historiografia literària des de primer d'ESO, però sí des de segon o tercer d'ESO quan les bases ja estan consolidades.

Un dels aspectes que m'agradaria comentar és que l'assignatura depèn de dos factors, l'escola i el professorat. Moltes de les converses que he mantingut amb estudiants actuals de l'ESO i antics estudiants de secundària han girat al voltant de la idea que hi ha cursos que no es llegeixen les tres lectures per motius de temps o interès dels professors. A més, és cert que, tot i que és mínima, hi ha diferències entre escola pública i escola privada o concertada. Tots sabem que a les escoles públiques hi ha més varietat de nivells i, per tant, s'ha de tenir molt en compte a l'hora de definir les lectures i els mètodes d'aprenentatge. Ara bé, hi ha escoles privades que a tercer d'ESO s'analitzen poemes d'Ausiàs March i fragments de l'obra de Ramon Llull. Sí és cert que a l'aula oberta, per exemple, no es poden portar a terme aquesta classe d'activitats, però tampoc cal etiquetar la majoria de lectures que es realitzen com a "literatura juvenil".

LA LITERATURA JUVENIL

Un dels temes que més conversa a donat a l'hora de fer les entrevistes amb les professores i que va sorgir en una conversa amb la tutora del treball, és l'etiqueta de "literatura juvenil". Podríem dir que aquest tipus de literatura inclou els llibres adreçats als adolescents. És, normalment, una literatura d'experiència, on es busca la identificació del lector amb els seus protagonistes.

Són diverses les opinions que hi ha al voltant d'aquesta etiqueta. És cert que, normalment, s'utilitza pejorativament ja que els temes tractats no difereixen molt dels temes de la literatura d'adults: amor, tragèdia, guerra..., tot i que se'ls tracta d'una manera molt més lineal i també als personatges, de manera que normalment són personatges plans o amb una evolució psicològica mínima. És per aquest motiu que l'acció té més importància a la majoria dels llibres amb aquesta etiqueta..

Normalment, els personatges són creats perquè el públic a qui va destinat pugui identificar-se amb ells, de manera que, sovint, comparteixen l'edat:

“Podemos hablar de la literatura juvenil como aquella que interesa a los jóvenes con capacidad lectora desde la Educación Secundaria. En un informe del Ministerio de Cultura sobre la literatura infantil y juvenil en el 2002 se señala que «sin duda el sector más difícil es la población juvenil, de 12 a 17 años, por sus especiales características de desarrollo y socialización y las preferencias de ocio entre los jóvenes, en ellos el interés por la lectura se ve cada vez más amenazado, pese a fenómenos como Harry Potter. A los jóvenes les interesan las lecturas de entretenimiento y aventuras y aquellas cuyo contenido tiene relación con sus problemas y su psicología».”¹⁰

Pel que fa als autors, hi ha un gran tendència a que autors que escriuen per adults ho facin també pels joves, com José María Merino, Rosa Montero, Marina Mayoral o Gustavo Martín Garzo (Premi Nacional de literatura Infantil i Juvenil 2004). També ens trobem amb autors consagrats a la literatura juvenil com Jordi Serra i Fabra, Alfredo Gómez Cerdá, Andreu Martín, Care Santos, Enric Lluch, Fernando Marías o Laura Gallego. Aquests autors són els més criticats entre algunes de les professores que he pogut entrevistar.

¹⁰ FERNÁNDEZ, Carmen. “Panorama actual de la literatura juvenil”. *Revista Literaturas* Octubre de 2012. Maig de 2013 <http://www.literaturas.com/v010/sec0510/suplemento/Articulo12octubre.htm>

Els primers textos pensats pel públic jove provenen del segle XIX. Charles Perrault, Hans Christian Andersen i els germans Grimm es van dedicar a recuperar i reescriure els textos de la tradició oral, ja fossin rondalles, contes o cançons. Aquest tipus de narrativa té un component moral i didàctic ben evident.

Altres obres de la literatura europea, tot i que no anaven dirigides a cap públic en concret, van tenir molt èxit entre els lectors més joves, el relat d'aventures de Robert Louis Stevenson, Jules Verne o Alexandre Dumas i el conte modern de Lewis Carroll, Carlo Collodi o J.M. Barrie són els gèneres més llegits i moltes de les seves obres com *L'illa del tresor*, *Peter Pan* i *Wendy* o *Els tres mosqueters* s'han convertit en clàssics dels cànons literaris juvenils. La temàtica fantàstic i l'estructura del viatge iniciàtic són els elements que han convertit aquests textos en lectures interessants pel públic més jove.

Tot i així, la creació d'una literatura específicament dirigida al públic infantil i juvenil és un fenomen del s. XX. A principis del segle XX i durant el Noucentisme, la literatura catalana comptava amb una colla d'escriptors especialitzats en la literatura juvenil i infantil. Un dels autors de més renom de principis de segle XX és Josep Maria Folch i Torres. Durant els anys quaranta i cinquanta, l'evolució d'aquest tipus de literatura va ser molt rica tot i que la producció literària catalana general es va veure aturada per l'esclat de la Guerra civil espanyola (1936-1939) i la posterior postguerra amb la seva conseqüent censura. Els anys setanta es caracteritza per un gran nombre d'escriptors consolidats en aquest gènere: Pep Albanell, Emili Teixidor, Núria Albó, Gabriel Jané Manila, Teresa Duran, Jordi Sierra i Fabra, Miquel Desclot i Joan Barceló, entre d'altres.

És durant els anys vuitanta quan hi ha una gran explosió d'autors entre els quals trobem alguns que hem comentat ja: Pep Coll, Maite Carranza, Jaume Cela, Andreu Martín... I durant els anys 90, aquest creixement d'obres juvenils i autors d'aquest subgènere va continuar amb autors com Estrella Ramon o Josep Franco.

D'aquesta manera, ens trobem davant d'un gran nombre de llibres juvenils dels quals ens adonem de l'escassa qualitat d'alguns d'aquesta producció, ja sigui per arguments oportunistes, personatges prototípics i esquemàtics... És a dir, trobem grans llibres al costat d'altres produïts redactats de manera mecànica per ser consumits.

Actualment, són molts els professionals que rebutgen tota producció etiquetada com a literatura juvenil. És impossible destriar allò que realment val la pena entre tanta producció. A més, cal comentar que no tenim publicacions dedicades a l'estudi de la literatura juvenil catalana que pugui ajudar al professorat actual, exceptuant alguna revista com *Faristol* o *Perspectiva escolar*.

És en aquest tema que totes les professores amb les quals m'he entrevistat tenen la mateixa opinió i és que cal tenir molt present els llibres amb aquesta etiqueta perquè són els que més agraden als alumnes i, per tant, s'anima a l'alumne a llegir més. Tot i això, s'ha de vigilar i tenir present que, tot i que és el camí fàcil ja que aquests llibres estan pensats pels joves, hi ha molta palla i cal saber destriar.

I JO, QUÈ FARIA?

Tal com he dit, un dels reptes de l'educació literària és unir el plaer de la lectura i l'ensenyament de la literatura. D'aquesta manera, s'intenta que l'aprenentatge de la literatura i la teoria d'aquesta impliqui l'aprofundiment dels textos treballats i llegits.

La literatura ha de desenvolupar les competències lectores, complementar la competència comunicativa i obrir noves possibilitats pel temps del lleure, de manera que l'ensenyament de la literatura desperti als lectors / estudiants la consciència que allò que s'ha llegit és el reflex del món.

Són tres els objectius que té l'ensenyament de la literatura: la millora de les habilitats expressives dels lectors / estudiants, proposar determinats valors i estils de vida i, finalment, la formació d'un determinat tipus de ciutadania.

Podem dir, d'aquesta manera, que la literatura arriba on no arriben altres disciplines acadèmiques i ens permet endinsar-nos en allò més profund de la condició humana. A més, hem de tenir en compte que amb els mitjans de comunicació de masses, la paraula i la imaginació ha quedat en un segon lloc i la literatura és, probablement, la única eina que ens les pot retornar.

Són per tots aquests motius pels quals vaig decidir fer aquest treball. A continuació, seguint el currículum i les competències bàsiques determinades per la Generalitat, proposaré lectures, activitats i mètodes d'avaluació.

En primer lloc, cal comentar que el cànon literari escolar ha de desenvolupar la competència lectora i literària de l'alumne, a més de incidir directament amb la seva formació personal. D'aquesta manera, les obres han de ser adequades lingüísticament i temàticament i, també, afavorir l'assoliment dels eixos bàsics del currículum. És per aquest motiu que s'ha de fomentar la lectura en veu alta i el debat d'aquells temes que hagin pogut sortir durant la lectura a classe o fora de l'aula, ja que un dels objectius bàsics que comparteixen els quatre cursos és la lectura autònoma de les lectures i la reflexió d'aquestes:

“Les propostes didàctiques actuals s'han de fonamentar sobretot en el text i en el lector. El lector s'ha de sentir capaç de bussejar en el text, extreure'n el sentit i

extreure el seu propi sentit. Un lector hàbil amb tot tipus de textos és un lector actiu, habituat, que desenvolupa capacitats més enllà dels textos poètics o literaris. En canvi, l'acumulació de dades històriques no aporta aquest tipus d'estratègies relacionals.

En aquest enfocament, el mestre és el responsable de seleccionar un ventall suficient i variat de textos. Els textos han de ser potencialment rics, perquè l'estudiant se senti atret pel repte d'entendre'ls. I el mestre també ha de ser prou hàbil per potenciar un lector actiu, que és l'aprenent actual i el futur lector de poesia, i el futur ciutadà.¹¹”

S'haurien d'evitar el màxim possible les idees relacionades amb el fet de tractar l'estudiant de primer cicle com un lector poc competent. És cert que són lectors en formació i, per tant, no se'ls pot fer llegir grans obres que formin part del cànon literari català o del cànon clàssic juvenil. Ara bé, limitar les lectures d'aquest primer cicle només amb literatura juvenil és un error perquè, com diuen alguns docents entrevistats, els mateixos estudiants s'avorreixen, i ho veiem amb algun dels comentaris de l'enquesta:

“Estem llegint *Homes i ratolins*, penso que esta bé, però per l'edat que tenim haurien de triar una altra classe de llibres que ens cridessin mes l'atenció.”

“*Heka Un viatge màgic a Egipte*. Sí, però considero que té un final sobtat i poc treballat.”

Per tant, proposo tenir en compte el nivell lector de cada cicle però no infravalorar-lo. És a dir, evitar obres d'autors que tot i que agraden, no tenen valor literari. Alguns dels relats de Quim Monzó o Edgar A. Poe serien una bona lectura per aquest primer cicle.

Tots sabem que la lectura a casa queda a un segon pla: el dia a dia queda eclipsat pels milers de distraccions que hi ha actualment. No parlo simplement de la televisió, perquè és cert que a moltes cases hi ha normes sobre aquest tema. Hem de tenir en compte les activitats extraescolars que poden ocupar quasi la totalitat de la tarda, deures d'altres assignatures... i la lectura sempre queda com a última cosa per fer. L'estudiant ja porta moltes hores despert assistint a classe i cansant-se més per la tarda, de manera que

¹¹ LLACH, Silvia. *En defensa de la poesia*. Octubre de 2012 <http://fced.udg.edu/projectes/poesia/index.html>

tota l'atenció que pot tenir aquell estudiant a les vuit o nou del vespre, no és la mateixa que posarà a la lectura si es realitza a classe durant les hores lectives.

El problema principal és la falta d'hores lectives, però és cert que és possible reservar una hora de les tres hores setmanals i dedicar-la únicament a la literatura i activitats relacionades amb ella. A més, tal com algunes de les professores entrevistades ha comentat, la literatura forma part intrínscament de la llengua, per tant una bona solució per pal·liar la falta de temps és unir les dues disciplines, de manera que, per exemple, llegir cada dia un fragment de la lectura i així no limitar-ho a un dia. D'aquesta manera, del fragment llegit, es podria analitzar una frase, cercar sinònims o antònims, buscar verbs i analitzar-los, dictats ortogràfics...

Un dels aspectes de l'ensenyament de la literatura que es porta a terme actualment hauria de canviar. Em refereixo al fragment de text que es troba al principi o final de la unitat del manual que se segueix a classe. Des del meu punt de vista, és un bon mètode per introduir les característiques d'un gènere. D'aquesta manera, per exemple, un fragment d'un acte d'una obra de teatre pot ser suficient per explicar les acotacions. Ara bé, no és suficient llegir només un fragment per consolidar unes bases fermes. La lectura d'aquests bocins de literatura haurien de ser complementades per les lectures trimestrals; a més, un fragment no és suficient per valorar una obra. Si l'estudiant només ha llegit fragments de poemes, no pot tenir suficient bagatge com per decidir si l'interessa la poesia o no. El mateix passa amb la novel·la i el teatre. A més, si només s'utilitza la literatura per mostrar les característiques d'aquesta apareix un problema que defineix d'aquesta manera Tzevan Todorov:

“La literatura seria, abans que res, una activitat destinada a il·lustrar les potencialitats del llenguatge [...] Aquesta manera d'aprehendre la literatura contribueix, no hi ha dubte, al desinterès creixent que els alumnes manifesten davant la carrera literària: per què estudiar aquesta matèria si la literatura no és més que la il·lustració dels mitjans necessaris per analitzar-la?”¹²

Per designar les lectures trimestrals s'ha tenir en compte la literatura canònica de tots els temps, ja que no hi ha una assignatura específica per la literatura universal i és necessari que es llegeixin també aquests autors. D'aquesta manera, han de formar part

¹² TZEVEVAN, Todorov. “La literatura en perill”. *L'Avenç* 332 (2008): 38-41

d'aquest cànon autors com Aristòfanes, Homer, Shakespeare, Poe, Txèkhov, Ovidi... a més, també hem de comptar amb els anomenats clàssics de la literatura juvenil, com *L'illa del tresor*, *El llibre de la jungla*, *Les aventures de Sherlock Holmes* o *Els tres mosqueters*. Finalment, també s'ha de tenir en compte, a l'hora de triar les obres, la literatura infantil i juvenil contemporània, amb autors com Roald Dahl, Laura Gallego, Andreu Martín o Manuel de Pedrolo.

Són diverses les temàtiques que més agraden als estudiants i que he pogut comprovar amb les enquestes realitzades, de manera que seguidament proposo lectures dels cànons clàssics relacionades amb aquestes temàtiques.

- **Romanticisme.** Trobem aquí els gran mites clàssics d'Ovidi a *Les metamorfosis*, o *Romeu i Julieta* de Shakespeare. A part dels clàssics com *El fantasma de l'òpera* o *Cyrano de Bergerac*. Ja al segon cicle, es podria proposar les obres de Jane Austen o *Anna Karenina*.
- **Aventures.** Gran obres de la literatura clàssica com *L'illa del tresor*, *Perseu i el cap de Medusa* o *Les mil i una nits*.
- **Misteri.** Trobem *Frankenstein*, *El Doctor Jekyll i Mister Hyde* i autors com Conan Doyle o Agatha Christie.

El millor seria llegir dues novel·les anualment i una obra de teatre, i deixar aquesta per el final de curs quan l'alumne ja té ganes de vacances, ja que és de lectura més lleugera i les activitats relacionades tenen, aparentment, més a veure amb el lleure.

Tant a primer com a segon, com ja he anat dient, el més important és ensenyar les bases de les característiques de la literatura, definint les diferències entre els tres gran gèneres literaris i les característiques d'aquests. Per aquest motiu, la poesia la faria llegir quan el llibre de text expliqués característiques d'aquest tema. Durant aquests dos primers cursos, l'autor de poesia que proposo és Miquel Martí i Pol, ja que el seu llenguatge és planer i entenedor. Tot i que les poesies visuals de Joan Brossa o els cal·ligrames de Joan Salvat-Papasseit també serien una manera amena d'ensenyar la gran varietat de possibilitats que té el gènere poètic. A més de poetes més actuals com Enric Casasses.

Són moltes les activitats que es poden realitzar al primer cicle al voltant de la poesia. La primera és llegir-ne en veu alta, ja que els tres gèneres impliquen una entonació adequada quan es llegeix, sobretot, en veu alta, però la poesia és el gènere que està més

relacionada amb una lectura distinta i, normalment, solemne. Una altra activitat que es pot realitzar és la memorització de fragments o poesies no gaire llargues. A més, una bona opció seria buscar que aquestes poesies memoritzades hagin estat musicalitzades i, d'aquesta manera, apropar més la poesia als estudiants.

Ara bé, una de les activitats que més por fa als estudiants és la creació de textos poètics. És realment difícil escriure un poema sense caure a la temptació de fer molts rodolins seguits, per aquest motiu proposo versionar fragments o poesies que s'hagin treballat a classe. D'aquesta manera, es fomenta la creació literària i la correcció a l'hora d'escriure sense crear l'angoixa i la por al full en blanc. A més, aquesta activitat pot formar part de l'avaluació. Un exemple seria el cas d'una de les professores entrevistades, la qual ha organitzat representacions de la *Vaca cega* i, a més, versions d'aquesta obra.

La narrativa del primer cicle, que serien quatre llibres en total, combinaria la literatura universal i la literatura catalana. D'aquesta manera, els llibres de Jules Verne, *La història interminable* de Michael Ende, una adaptació de l'*Odissea* d'Homer o contes seleccionats de Pere Calders o Quim Monzó, formarien part d'aquest primer cicle.

La lectura en veu alta seria l'activitat principal. L'entonació i la correcció a l'hora de llegir formarien part d'un petit percentatge de la nota final que afavoriria la puntuació en alça, de manera que tant els que busquen aprovar com treure bona nota, s'hi esforçarien en aquest aspecte. Els debats a classe i els comentaris relacionats amb la temàtica també formarien part d'aquest petit percentatge, tot i que la selecció de l'estudiant que pren la paraula seria decisió del docent ja que sinó sempre serien quatre gats els que participarien.

Un dels aspectes que més m'ha cridat l'atenció quan he entrevistat a les professores i enquestat als alumnes ha estat la possibilitat de lectures optatives que donen algunes escoles per pujar nota. D'aquesta manera, aquells que realment els hi agrada llegir i senten el plaer en la lectura ampliarien el seu cànon literari personal. Obres de teatre clàssiques com Shakespeare, poesies de Safo o contes de Mercè Rodoreda podrien formar part d'aquestes lectures optatives.

Una altra activitat que es pot realitzar i que podria formar part de l'avaluació és la creació de finals alternatius de la narrativa llegida a classe. A més, seria una bona manera de potenciar l'escriptura creativa, ja que normalment es fomenta l'escriptura d'estil més

escolar i monogràfica presentant uns fets i deixant molt poc marge a la imaginació. Els petits treballs analitzant de manera bàsica la forma i l'estructura del text llegit és un altre dels mètodes per avaluar que defuig dels típics controls o tests avorrits que, a més, no afavoreixen la reflexió del text. Tot i que totes aquestes activitats les haurien de fer a classe, ja que són moltes les pàgines web que poden facilitar la creació d'aquests treballs, de no ser que el docent tingui molt temps a l'hora de corregir i conegui perfectament l'estudiant.

La visualització cinematogràfica conjunta d'adaptacions de novel·les llegides o obres de teatre pot també afavorir l'acostament entre literatura i estudiant, de manera que els alumnes s'adonarien que allò tan poc modern com un llibre ha estat la base de grans series televisives i bones pel·lícules. Alguns exemples serien l'adaptació d'*Un conte de Nadal* de Charles Dickens dirigida per Robert Zemeckis, *Els tres mosqueters* d'Alexandre Dumas dirigida per Paul W. S. Anderson o algun capítol del gran nombre de series televisives basades en el personatge de Sherlock Holmes creat per Conan Doyle.

Finalment en aquest primer cicle, les obres de teatre haurien de tractar els temes que més agraden als adolescents i preadolescents. D'aquesta manera, les grans tragèdies gregues plenes de passió, amor i traïció, o les obres clàssiques de Shakespeare, podrien formar part del cànon literari del primer cicle.

El millor mètode per acostar el teatre i l'alumne és la representació d'obres de teatre o actes concrets, a més de la visualització d'obres de teatre que es representin a la ciutat. Per posar un exemple, el docent triaria *Macbeth* de Shakespeare i repartiria els actes entre diversos grups, ja siguin de la mateixa classe o del curs. I així, a part de memoritzar, es gaudeix del teatre i les característiques del gènere. S'ha de tenir en compte els estudiants extremadament tímids o els aquells que tenen problemes d'actitud, de manera que també seria una bona idea que el docent designés a aquest els papers de director, escenògraf o encarregat de vestuari. Si es planteja l'excursió al teatre, s'hauria d'intentar que aquella obra que s'anirà a veure formés part de les lectures d'aquell curs, ja que provocaria un aproximament entre l'obra que ja han llegit i l'obra que estan veient.

El segon cicle ja implica un grau de coneixement literari més alt, de manera que les lectures també haurien de ser d'un nivell més alt.

Les activitats serien les mateixes però de dificultat més elevada. De manera que la creació de poesia seria una opció o, fins i tot, posar música a poemes treballats a classe. A tercer i quart, la lectura d'antologies poètiques seria una bona opció, tot i que hauria d'estar guiada pel docent i tots els poemes, o si més no els principals, comentats i treballats a classe. La poesia de Maria Mercè Marçal, Miquel Desclot o Pere Quart haurien de formar part d'aquesta antologia. Tot i que a tercer ja s'haurien de llegir poesies dels trobadors o d'Ausiàs March.

La narrativa, també ja al segon cicle, hauria de ser de nivell més elevat, de manera que les novel·les de Mercè Rodoreda, Narcís Oller, Edgar Allan Poe o Alexandre Dumas haurien de formar part d'aquest cànon. A més d'autors com Prudenci Bertrana, Pere Calders, Quim Monzó o Sergi Pàmies per ensenyar a llegir la ironia i la sàtira.

L'avaluació de la narrativa hauria de basar-se en comentaris de textos adequats a la seva edat, de manera que la reflexió i el control formessin part del mateix paquet. Les redaccions relacionades amb el capítol llegit a classe també són una bona opció com activitat per afavorir l'acostament de la literatura i el plaer de la lectura d'aquesta.

La representació d'obres teatrals i la visita als teatres i visualitzacions d'obres teatrals continua sent la millor activitat per acostar el teatre als alumnes. Totes les obres de Santiago Rusiñol, Josep Benet i Jornet i Àngel Guimerà són els escriptors que haurien de formar part d'aquest cànon literari del segon cicle. També s'han de tenir en compte les comèdies catalanes del barroc com, per exemple, *La infanta Tellina i el rei Matarot*.

CONCLUSIONS

Al llarg del treball s'han pogut entreveure moltes de les conclusions a les quals he pogut arribar després de les entrevistes als docents i les enquestes als estudiants. A més, he ampliat el coneixement sobre aquest camp a través de lectures de diversos llibres que cito a la bibliografia.

L'ensenyament de la literatura ha de suposar la interpretació, valoració i producció de textos literaris dels diversos gèneres: poètics, narratius, teatrals. L'aproximació a les obres literàries facilita el desenvolupament de l'hàbit lector i escriptor, així com el coneixement i vinculació a la llengua i cultura pròpia i d'altre. A més d'estimular la creativitat i desenvolupar el sentit crític. Per tant, la lectura a l'ESO ha de desenvolupar la competència lectora i literària de l'alumnat. La literatura ha de incidir de forma directa a la formació personal dels estudiants. S'ha d'intentar que l'aprenentatge de la literatura i la teoria d'aquesta impliqui l'aprofundiment dels textos treballats i llegits.

Els llibres que són llegits al llarg del curs són escollits pel departament intern de cada institut. El criteri principal utilitzat pels docents que he entrevistat és escollir una lectura que agradi a la majoria d'alumnes, però el resultat de l'enquesta mostra la varietat de gustos. A més, les opinions sobre les lectures que representa que agraden o que han d'agradar no són unànimes, tal com veiem també a l'enquesta. D'aquesta manera, s'ha de fugir de la idea generalitzada del gaudi i el plaer de la lectura perquè no funciona. El criteri ha de ser diferent; la literatura és una font de coneixement que s'ha d'explotar des de tots els punts de vista possibles, incloent-hi el plaer, però no exclusivament. Ara bé, sempre s'han de tenir en compte dos punts; el fet que les lectures trimestrals han de ser aptes lingüísticament i temàticament per l'edat de l'alumne i la literatura canònica de tots els temps, ja que no hi ha una assignatura específica per la literatura universal i és necessari que es llegeixin també aquests autors.

El sistema d'avaluació és el més qüestionat per tots els professors. És difícil controlar la lectura dels textos sense acabar realitzant exàmens tipus test. Les noves idees depenen del professorat. Per tant, s'ha de fer el màxim possible per allunyar-nos d'un sistema en el qual l'única finalitat de la literatura i de la lectura a l'escola sigui una nota que permet o no passar al curs següent.

Les ganes i l'actitud del docent són determinants. Tots els aspectes que he comentat al llarg del treball són definits pel docent. D'aquesta manera, la meua experiència va ser la que va ser pels docents que vaig tenir.

Tots els mètodes que promouen la participació de l'alumne d'una manera activa són benvinguts. Ho veiem amb el resultat de la pregunta realitzada a l'enquesta en la qual els estudiants han respost majoritàriament un "sí" a la proposta de representar les obres de teatre llegides. A més, per les entrevistes que he pogut realitzar a diversos docents, tant la lectura en veu alta com la memorització de fragments poètics són mètodes amb resultats positius. D'aquesta manera, s'ha de fomentar la lectura en veu alta i el debat d'aquells temes que hagin pogut sortir durant la lectura. La majoria dels alumnes que han respost l'enquesta comenten el fet que moltes vegades el llibre que s'està llegint agrada perquè es debat i es comenta a classe:

Llor, Núria Pradas: "Era una novel·la que parlava d'un món fictici. Suposo que em va agradar perquè el llegíem a classe i el comentàvem en veu alta cada dos per tres."

La majoria dels enquestats han marcat com a temàtica preferida els llibres romàntics i els d'aventures. És a dir, novel·la de gènere. S'ha de sortir d'aquesta limitació i fomentar la lectura de la novel·la o narrativa curta i deixar la novel·la de gènere i la literatura juvenil pels àmbits no escolars.

L'alumnat del primer cicle d'ESO llegeix literatura juvenil per una simple raó; són lectors en formació i l'única manera d'animar l'adolescent a llegir és obligant la lectura d'aquest tipus de llibres. S'ha de deixar de tenir aquesta idea. Si és cert que són lectors immadurs i s'ha de tenir molta cura a l'hora d'escollir les obres, perquè no tot allò que sembla interessant als nostres ulls, ho és als ulls de l'alumne. En aquest sentit, una docent entrevistada explica un filtre senzill d'utilitzar: si a un adult li cau un llibre de les mans perquè és molt dolent, no se li pot fer llegir a un adolescent pel simple fet d'iniciar-se en el món de la lectura.

BIBLIOGRAFIA

COLOMER, Teresa i altres autors. *Ajudar a llegir: la formació lectora a primària i secundària*. Editorial Barcanova, Barcelona 1992.

COLOMER, Teresa i altres autors. *Lectures adolescents*. Editorial Graó, Barcelona 2008.

CUNILLERA, Lluïsa i F. ANGELATS, Francesc. *Literatura popular. Una proposta didàctica per a l'ensenyament de la literatura*. Editorial Laertes, Barcelona 1992.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (2013). *Departament d'ensenyament*. Març 2013, <http://www20.gencat.cat/portal/site/ensenyament>.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (2013). *Portal del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya per a pares i alumnes*. Març de 2013, <http://www.edu365.cat/eso/muds/catala/lectures/index.htm>.

DIRECCIÓ GENERAL D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA I BATXILLERAT. *Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, Barcelona 2013.

FERNÁNDEZ, Carmen. "Panorama actual de la literatura juvenil". Revista Literaturas Octubre de 2012. Maig de 2013 <http://www.literaturas.com/v010/sec0510/suplemento/Articulo12octubre.htm>.

JOVER, Guadalupe. *Un món per llegir. Educació, adolescents i literatura*. Associació de Mestres Rosa Sensat, Barcelona 2007.

LLACH, Silvia. *En defensa de la poesia*. Octubre de 2012 <http://fced.udg.edu/projectes/poesia/index.html>

LLOBET, Jordi i altres autors. *Ficció. Lectures recomanades per a una biblioteca escolar d'educació secundària obligatòria*. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de comunicació, Barcelona 2008.

MAÑAS, José Ángel. *La Literatura explicada a los asnos : manual urgente para jóvenes y no tan jóvenes*. Editorial Ariel, Barcelona 2012.

PAGÈS, Vicenç. *De Robinson Crusoe a Peter Pan : un cànon de literatura juvenil*. Editorial Proa, Barcelona 2006.

PAGÈS, Vicenç. *Un tramvia anomenat text*. Editorial Empúries, Barcelona 1998.

PENNAC, Daniel. *Com una novel·la*. Editorial Empúries, Barcelona 1993.

RENEDO, Xavier. “La literatura i l'ensenyament de la literatura”, SALA, Jordi (ed.), *De la Bíblia a Joyce. Onze obres del cànon literari*. Edicions CCG, Girona 2006: 211-225.

TZEVETAN, Todorov. “La literatura en perill”. *L'Avenç* 332 (2008): 38-41.

ANNEX

Llibres recomanats pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya

En aquesta primera part de l'annex adjunto l'argument dels llibres recomanats pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya a través del portal web edu365.cat.

GRAU DE DIFICULTAT 1

En el Grau de dificultat / Nivell 1 hi trobem els llibres adequats al 1r. Cicle d'ESO. S'hi inclouen, també, alguns títols que es poden situar a la franja baixa del cicle (és a dir, que també poden llegir alguns alumnes de l'últim curs de Primària) per respondre a les necessitats diverses de l'alumnat.

- *Molly Moon i l'increïble llibre d'hipnotisme*, Georgia Byng

La Molly Moon viu en un orfenat i un dia troba a la biblioteca del poble un manual d'hipnotisme. La Molly s'adona que té un gran talent per hipnotitzar la gent i comença a fer-lo servir, de manera que es veu immersa en un gran nombre d'embolics. És un llibre d'aventures en el qual l'amistat hi juga un paper determinant.

- *Interfase amb mosca*, Joaquim Carbó

Un jove informàtic, en una prova per poder accedir a una feina millor, coneix una mosca, Lovecraft, que l'ajuda a aconseguir el lloc de treball. Els problemes comencen quan la mosca sotmet la voluntat del noi i arriba a suplantar, fins i tot, la noia de la seva vida.

- *Què farem, què direm?*, Pep Coll

La novel·la explica com la majoria de les cases bones del nostre Pirineu s'havien enriquit gràcies a l'activitat dels minairons. Amb l'abandó dels pobles, aquests follets van a parar al Museu Etnològic. En una visita al museu, la Bet descobreix el canut dels minairons i decideix robar-lo provocant, posteriorment, un seguit de malentesos, aventures i problemes.

- *Les bruixes*, Roald Dahl

Les bruixes narra la història d'un noi de 7 anys que, amb l'ajut de la seva àvia, s'enfronta a la terrible associació de bruixes d'Anglaterra que estan comandades per la seva maligna Reina. El problema que exposa el llibre es base en el fet que aquestes bruixes no són les típiques que apareixen en els contes tradicionals, sinó són unes dones corrents que es vesteixen amb robes corrents i porten una vida corrent, com una persona normal, tot i que el seu aspecte és divertit.

- *Si pugues al Sagarmatha quan fumeja neu i vent*, J.Francesc Delgado

És la crònica de l'ascensió a la muntanya més alta del món, l'Everest. Però és, també, la història de la Mireia, una alpinista que descobrirà una nova manera d'entendre la vida. El misteri gira al voltant de la desaparició de la Mireia, l'única membre dona de l'expedició.

- *Anna Frank. Diari d'una noia* (versió adaptada), Anna Frank.

És la història real d'una jueva jove durant la Segona Guerra Mundial. És el diari personal d'aquesta jove en el qual veiem el punt de vista d'una adolescent en una situació extrema, ja que tant ella com la seva família són buscat per ser enviat a camps de concentració. Allò que més crida l'atenció és el fet que, tot i la situació de guerra i persecució, la jove segueix tenint els mateixos maldecaps que una adolescent actual, tot i que el diari també té reflexions i vivències relacionades amb el moment històric en el qual viu la narradora i, en aquest cas, escriptora.

- *Recorda't dels dinosaures*, Anna Maria, Gabriel Janer Manila

En Damià és un vell captaire que havia fet de prestidigitador. Les seves habilitats fan que els infants del barri, i especialment l'Anna Maria, l'admirin. Els pares d'aquesta s'oposen a aquesta amistat.

- *No demanis llobarro fora de temporada*, Andreu Martin i Jaume Ribera

Es tracta del primer llibre d'una sèrie de novel·les juvenils de gènere negre. Aquesta sèrie té com a protagonista en Joan Anguera, que es fa dir Flanagan perquè quan no va al institut fa de detectiu privat.

- *Bestiari*, Joan Oliver - Pere Quart

És una mostra de poesia epigramàtica sobre diverses bèsties i un vegetal.

- *Harry Potter i la pedra filosofal*, J.K. Rowling

Harry Potter i la pedra filosofal és el primer llibre dels set sobre el jove mag Harry Potter, escrits per J.K. Rowling. La història comença quan Albus Dumbledore, Minerva McGonagall i Rubeus Hagrid arriben per a deixar a un nen, Harry Potter als seus oncles, els Dursley.

- *Els astronautes del Mussol*, Sebastià Sorribas

El relat ens situa ben entrat el segle XXI Un equip de joves astronautes de les diverses Federacions de països de la Terra fan un viatge interplanetari durant el qual coneixeran altres mons, altres éssers i altres civilitzacions. És la història d'una escola d'aprenents d'exploradors de l'espai.

- *L'illa del tresor*, Robert Louis Stevenson

És una novel·la d'aventures. Narra les aventures de Jim en la seva expedició per la recerca d'un tresor en un vaixell, la *Hispaniola*, governat per pirates, entre els quals destaca John Silver.

- *L'ocell de foc*, Emili Teixidor

L'ocell de foc és una de les primeres novel·les infantils i juvenils d'aquest escriptor. La novel·la està ambientada a inicis del segle XIII en la infantesa de Jaume el Conqueridor i durant la croada albigesa. Hi podem trobar cançons de trobadors i joglars i descripcions de fets com la croada albigesa, la pesta negra, la vida dels monjos dels monestirs...

- *Tom Sanyer*, Mark Twain

El llibre relata uns mesos de la vida d'aquest nen que viu en una ciutat petita prop del riu Mississippí. Tom i el seu amic Huckleberry Finn viuran moltes aventures fins que, finalment, acabaran creixent i deixaran de ser nens per arribar al món dels adults.

- *La ciutat sense muralles*, Oriol Vergés

Els tres germans viuen en una modesta masia de Mataró. En morir els seus pares, l'usurer i l'escanyapobres de la comarca es burlen d'ells. La trama argumental, protagonitzada pels tres orfes, es desenvolupa enmig del context històric de l'enderrocament de les muralles de Barcelona.

- *Somni de Tànger*, Xavier Vernetta

Una pastera amb dotze immigrants arriba a la costa andalusa. Dos d'ells, l'Akram i el seu cosí Abdallah volen fer un llarg camí fins arribar a París, la ciutat desitjada pels dos i lloc on viuen els seus oncles, però només arribar a la costa els policies atrapen a tots els passatgers de la pastera. Akram aconsegueix amagar-se i iniciar el camí que el durà a París. Coneixerà gent que l'ajudarà, però res no li serà fàcil: la xenofòbia, l'angoixa, el perill, la gana i la por l'acompanyaran durant tot el camí.

- *La volta al món en 80 dies*, Jules Verne.

És una novel·la d'aventures. Phileas Fogg i el seu empleat Passepartout fan un intent de fer la volta el món en vuitanta dies per una aposta de 20.000 lliures feta amb els seus amics.

- *L'home invisible*, Herbert Georges Wells.

Explica l'arribada a un poble rural d'Anglaterra d'un misteriós home que vesteix un gruixut abric llarg i guants, amb la cara completament coberta per benes, grans ulleres i un barret d'ala ampla.

GRAU DE DIFICULTAT 2

S'entén per Grau de dificultat / Nivell 2 els títols adequats a l'alumnat de 2n. Cicle d'ESO. Cal, però, considerar que els bons lectors o els lectors selectius del 1r. Cicle poden trobar-hi lectures complementàries i adequades als seus ritmes i gustos lectors.

- *Sakura. La caçadora de cartes*, CLAMP.

La Sakura és una estudiant normal i corrent fins que troba el llibre que conté les cartes de Clow. El guardià de les cartes, en Keroberos, li diu que ha de buscar les cartes per ser-ne la nova mestressa.

- *Tristany i Isolda*, Anònim

És una novel·la d'aventures i d'amor. Narra la vida del cavaller Tristany, nebot del rei Marc de Cornualla. Isolda, la promesa del rei, i Tristany s'enamoren apassionadament, víctimes d'una poció màgic. El conflicte entre seguir les ordres del rei o les ordres dels cors, provocarà grans aventures i un gran final.

- *El violí d'Auschwitz*, Maria Àngels Anglada

La novel·la narra el patiment del poble jueu als camps de concentració alemanys amb Daniel com a protagonista, un lutier jueu de Cracòvia que treballa al camp com a fuster.

- *Pedra de tartera*, Maria Barbal

Explica la vida d'una dona, Conxa, que ja de gran decideix escriure la seva trajectòria vital en una mena de memòries que recullen tres estadis de la vida de la protagonista.

- *Història d'amor a Sarajevo*, Jaume Benavente

La Selma té disset anys i viu amb la seva família a Bascarsija, un barri de Sarajevo. La guerra està destrossant la ciutat. És una realitat molt diferent a la que esperava viure la protagonista però aprendrà a ocupar-se d'aquells que estima.

- *L'esclava de blau*, Joaquim Borrell.

És una novel·la de detectius ambientada a la Roma clàssica de Juli Cèsar. Diomedes rep del seu oncle Alcímedes una herència que consisteix en un despatx d'investigador i una esclava. Ell s'esperava una immensa fortuna i decideix continuar temporalment el negoci a l'espera de fer diners.

- *Fahrenheit 451*, Ray Bradbury.

El títol ve de la temperatura amb la qual crema el paper, ja que una de les característiques dels líders del relat és cremar els llibres per controlar allò que aprèn la població.

- *La història interminable*, Michael Ende

En Bastian Baltasar Bux és un nen que pateix els insults i molèsties dels seus companys de l'escola. Fugint dels seus companys, Bastian arriba a una llibreria on coneix el senyor Karl Konrad Koreander, el llibreter, que en aquell moment llegeix un llibre que de seguida li crida l'atenció: *La Història Interminable*.

- *Barcelona a trenc d'alba*, Alfonso Font i Juan Antonio de Blas

Quatre cadàvers apareguts en el port no era un fet especialment destacable en una època convulsa repleta d'enfrontaments entre grups anarquistes i els pistolers de la patronal. Però en aquesta ocasió el periodista Pere Marsé estirà el fil. És un còmic que destil·la novel·la negra pels quatre cantons.

- *El diari d'Anna Frank*, Anna Frank

És la història real d'una jueva jove durant la Segona Guerra Mundial. És el diari personal d'aquesta jove en el qual veiem el punt de vista d'una adolescent en una situació extrema, ja que tant ella com la seva família són buscat per ser enviat a camps de concentració. Allò que més crida l'atenció és el fet que, tot i la situació de guerra i persecució, la jove segueix tenint els mateixos maldecaps que una adolescent actual, tot i que el diari també té reflexions i vivències relacionades amb el moment històric en el qual viu la narradora i, en aquest cas, escriptora.

- *L'ombra del Stuka*, Pau Joan Hernández

L'acció se situa durant un estiu a Benissuda i a Sant Joan del Pla, dos pobles imaginaris a prop de l'Ebre. A Benissuda, hi viuen l'Elvira Ferrer i en Roger Arganyol, dos joves amics de quinze anys. Tot i que ells tenen una molt bona relació d'amistat, les seves famílies, no tant.

- *El diari lila de la Carlota*, Gemma Lienas

Tracta de la discriminació de les dones. Quan la Carlota fa 14 anys la seva àvia Isabel li regala un diari de color lila. No li agrada gaire, però quan la seva altra àvia Anna li proposa fer un diari feminista on escriure les diferents situacions en les quals les dones són tractades amb inferioritat, decideix fer-ho.

- *Com un miratge*, Maria Mercè Roca

Narra l'aventura del primer amor d'un jove adolescent. Mostra el fracàs de l'amor causat per les diferències socials i culturals dels dos enamorats: la ciutat i el camp

- *El mecanoscrit del segon origen*, Manuel de Pedrolo

Aquesta novel·la de ciència-ficció explica la història de l'Alba i en Dídac, de 14 i 9 anys respectivament, que viuen en un poble de Catalunya anomenat Benaura. Ells són els

únics supervivents a la Terra després que uns extraterrestres eliminin pràcticament tota la humanitat.

- *La pell freda*, Albert Sánchez Piñol

Un antic lluitador de la independència d'Irlanda, desmotivats pels esdeveniments del món occidental, decideix esborrar la seva personalitat i fugir de la societat on viu. Accepta una oferta de treball d'oficial atmosfèric per un any en una illa perduda al mig de l'oceà Atlàntic, on no hi ha més que un far.

- *El club dels caps rapats*, Andreu Satorra

Novel·la realista que té com a protagonista Nappi, conegut com un jove grafiter que es va guanyar el nom entre els grups que freqüentaven els túnels del metro i els murs de la perifèria urbana.

- *Una mà plena d'estels*, Rafik Schami

És el diari d'un adolescent sirianès, del qual no sabem el nom, i que escriu des de Damasc. El somni del noi és ser periodista i, malgrat la pressió familiar, aconseguir el seu propòsit. Això li permetrà entrar en contacte amb molta gent que lluita contra el règim dictatorial del seu país.

- *Raquel*, Isabel-Clara Simó

L'obra narra la història d'una noia de 17 anys anomenada Raquel, intel·ligent, sensible i amb un alt esperit crític. Té dos problemes, no s'estima a la seva família i no s'agrada a ella mateixa.

- *El temps de l'oblit*, Jordi Sierra i Fabra

Carlos, un noi de 18 anys, s'instal·la en un poblet del País Basc. La música és el lligam per conèixer Tetxu, personatge marcat per un drama peculiar; és fill d'un militant etarra que viu amb la seva mare, una dona que ha intentat que el seu fill portés una vida com la resta dels joves.

GRAU DE DIFICULTAT 3

S'entén per Grau de dificultat / Nivell 3 els títols que, adequats a l'alumnat de final d'etapa d'ESO, formen part de l'anomenada literatura d'adults o serveixen de pont per arribar-hi.

- *K.L.Reich*, Joaquim Amat-Piniella

K.L. Reich és una novel·la realista històrica gairebé autobiogràfica de Joaquim Amat-Piniella. Va ser escrita entre 1945 i 1946 a Andorra, un any després que el seu autor fos alliberat del Kommando annex a Mauthausen, Ternberg.

- *Un entre tants*, Vicent Andrés Estellés

L'autor construeix el seu món poètic a partir de la intertextualitat. El poeta uneix una gran quantitat d'influències literàries, materials provinents d'altres lectures, utilitza elements de la tradició poètica...

- *Deu negrets*, Agatha Christie

Deu persones, que prèviament han estat còmplices de la mort d'altres però que han escapat del càstig, són enganyats i convidats a una illa. La primera nit, una veu els acusa a tots ells de ser culpables d'un crim. Sembla una broma macabra, però es converteix en una espantosa realitat quan un d'ells s'ofega.

- *El rei de la casa*, Gabriel Galmés

A través d'una situació còmica sorgida d'un institut el primer dia de classe, convertit en un dia de lluita i d'interessos, anem descobrint situacions viscudes per l'autor.

- *L'Odissea*, Homer

Relata les aventures de l'heroi grec Odisseu (també anomenat Ulisses). Narra el viatge des de Troia fins que torna a casa, Ítaca.

- *Un enemic del poble*, Henrik Ibsen

Tracta d'un assumpte d'aigües contaminades i d'uns interessos polítics perquè aquest fet no surti a la llum. Mostra una premsa venuda. L'enemic del poble és aquell que només persegueix la veritat.

- *Olivetti, Moulinex, Chaffoteaux et Maury*, Quim Monzó

És una obra que reuneix quinze contes i relats de l'escriptor Quim Monzó.

- *L'avar*, Jean-Baptiste Poquelin – Molière

Arpagon, un home ric i avar, té dos fills.

- *La plaça del Diamant*, Mercè Rodoreda

Narra la història de la Natàlia, una jove que accepta tot allò que la vida, i el seu marit Quimet, li imposa. Aquesta resignació acaba amb l'arribada de la guerra. La Natàlia es rebel·la contra tot allò que considera injust.

- *Ramona, adéu*, Montserrat Roig

La història ens és narrada a través de la veu de tres dones, àvia, mare i filla, que comparteixen el mateix nom, Ramona.

- *L'alegria que passa*, Santiago Rusiñol

L'obra mostra el conflicte entre prosa (poble) i poesia (gimnastes). Per una banda, els gimnastes, representants de la bohèmia, pretenen ampliar el punt de vista de la gent del poble amb el seu espectacle, però el poble no els entén i els rebutja.

- *Jacobé*, Joaquim Ruyra

La Jacobé és una nena que al llarg de la narració creixerà i es farà gran. A més, a mesura que passa el temps, s'acosta més a la bogeria.

- *El vigilant en el camp de sègol*, D. J. Salinger

La novel·la explica el retorn d'un adolescent, Holden Caulfield, des de l'internat d'on ha estat expulsat, fins a Nova York. La narració mostra els tres dies del viatge, en els quals el protagonista explica el seu desacord amb les convencions socials i amb tot tipus de relació amb els companys i antics coneguts, els quals considera uns hipòcrites.

- *Gràcies per la propina*, Ferran Torrent

El llibre tracta sobre la vida de dos germans, Ferran i Pepín. Orfes de pare, el qual no han conegut, lluiten per sobreviure ja que la mare no pot assumir el paper de cap de família per la depressió que pateix des de la mort de l'espòs.

- *Contes*, Anton Txèkhov

En aquest recull s'hi inclouen contes de joventut i de maduresa, descripcions poètiques i situacions ridícules...

Resultats de l'enquesta als alumnes

A la segona part de l'annex mostro el resultat de les 100 enquestes realitzades a estudiants de l'ESO a través de la pàgina survio.com/es/.

1. **Edat:**

- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18

2. **Escola/Institut**

3. **Curs**

- 1r ESO
- 2n ESO
- 3r ESO
- 4rt ESO

4. **Quin tipus de llibre t'agrada llegir?**

- Llibre d'aventures
- Poesia
- Llibres romàntics
- Còmics
- Contes
- Obres de teatre
- Llibres de misteri o policíaqes
- Llibres de cavallers

5. **Quin llibre estàs llegint ara amb l'assignatura de Llengua i literatura catalanes? El trobes interessant?**

6. **Quin és el llibre de l'assignatura Llengua i literatura catalanes que més t'ha cridat l'atenció (no cal que sigui d'aquest curs, pot ser d'un curs passat) Em sabries dir per què?**

7. T'agradaria representar les obres de teatre que es llegeixen a classe?

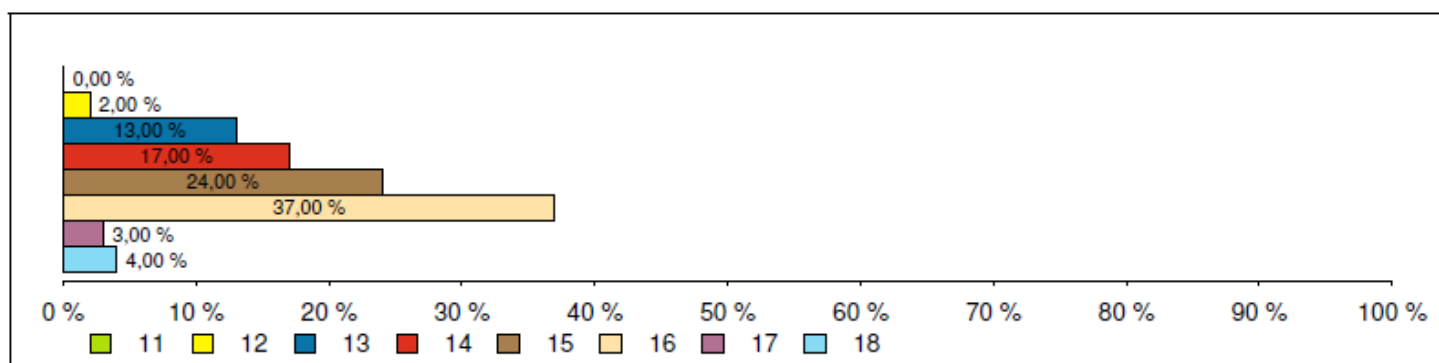
- Sí
- No

8. Quan erets petit, els teus pares, germans grans, avis... et llegien contes?

- Sí
- No

Resultats:

1. Edat

2. Escola

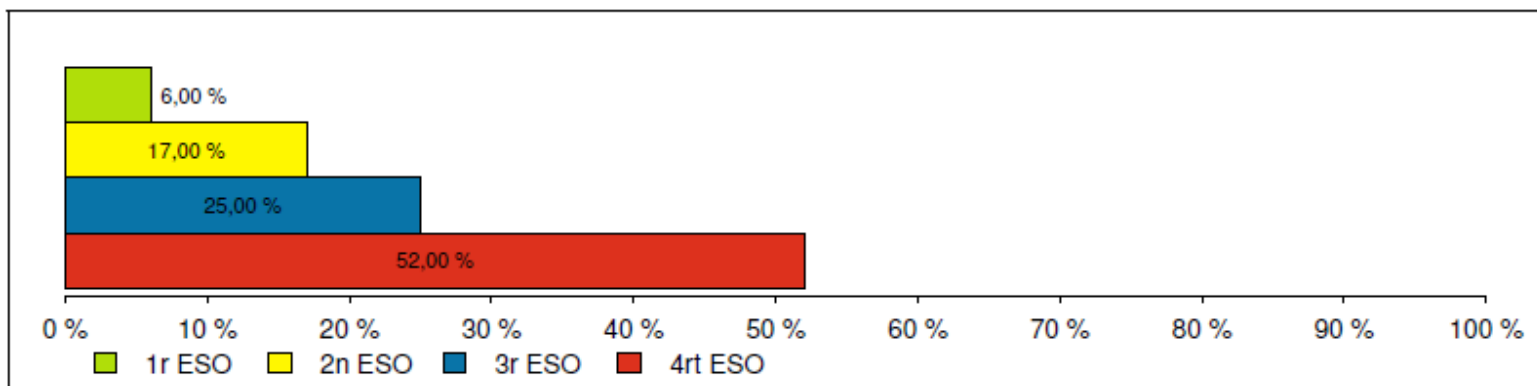
☐ Col·legi del Roser...2	☐ IES Montilivi
☐ Escola Vedruna Palamós...2	☐ IES Salvador Espriu...2
☐ Escolàpies Figueres	☐ INS Castell d'Estela
☐ Escorial Vedruna Vic...3	☐ INS La Jonquera
☐ IES Alfacs...7	☐ Institut Font del Ferro
☐ IES Berenguer d'Anoia	☐ Les Alzines...2
☐ IES de l'Ebre	☐ Maristes Girona...2
☐ IES Domènech i Montaner	☐ Pare Coll
☐ IES Jaume Callis...12	☐ Pere Barnils
☐ IES Ridaura...2	☐ SI Calldetenes...14
☐ IES Santiago Sobrequés...2	☐ Sagrat Cor...2
☐ IES Taradell	☐ Sant Miquel dels Sants...3
☐ IES Tona	☐ Vedruna Girona
☐ IES Vic...11	☐ IES evernight
☐ IES Vidreres	☐ IES s'Agulla de Blanes...2

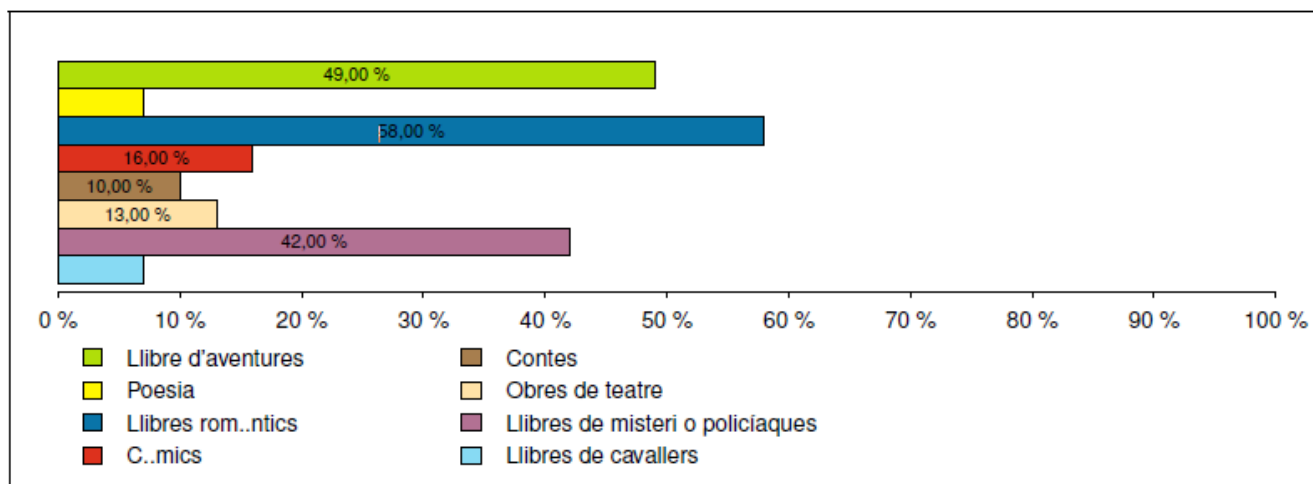
- _ INS La Plana...4
- _ INS Sa Palomera
- _ INS Serrallarga...8

- _ INS Vescomtat de Cabrera
- _ IES Cirviànum
- _ IES Josep Brugulat

3. Curs

4. Quin tipus de llibre t'agrada llegir?

5. Quin llibre estàs llegint amb l'assignatura de Llengua i literatura catalanes? El trobes interessant?

Ara que ja s'acaba el curs cap, però estem llegint un pel nostre compte per un treball. El llibre és *Ball Robot* de Joan Oliver. És una obra de teatre i una de les més importants que va fer. És força interessant i tracta sobre un triangle amorós de tres parelles casades.

Bitllet d'anada i tornada, Homes i ratolins i Camps de maduixes. A mi personalment, (a part d'*Homes i ratolins*) no m'han agradat molt però sé d'altres companys de classe que els hi han encantat.

Estem llegint *Homes i ratolins*, penso que esta bé, però per l'edat que tenim haurien de triar una altra classe de llibres que ens cridessin més l'atenció.

Estem llegint *Júlia i la desaparició del meteorit*, és bastant avorrit, m'agradaria més llegir algun llibre romàntic o bé d'aventures més interessants, ja que aquest és massa de fantasia.

En aquests moments no estem llegint cap llibre, vam llegir *Romeu i Julieta*, no el trobo interessant però sé que és important conèixer aquesta història ja que influeix en moltes altres obres.

Romeu i Julieta. Bé, a mi no em van els llibres romàntics, així que hagués preferit llegir un altre tipus de llibre.

Romeo i Julieta. No.

Romeu i Julieta, el trobo molt interessant, ja que sinó, no me l'hauria llegit.

De moment cap, però l'últim que em llegit és *De mica en mica s'omple la pica*, és un llibre que realment m'ha interessat, tot i que el tema que tracta no m'agrada gaire.

De mica en mica s'omple la pica. Sí, bastant.

De mica en mica s'omple la pica, no.

Pedra de Tartera, de Maria Barbal. És un llibre que està força bé, però costa una mica d'entendre ja que està escrit en català occidental.

Quadern D'Aram. Aquest encara és prou interessant, depèn del trimestre. N'hi ha de molt "plastès". Però sí, aquest encara està prou bé.

Aigües encantades. Es podria dir que sí, tot i que al ser una obra de teatre és més entretingut del que realment és.

Aigües Encantades (teatre) a català i *El Vigilant en el camp de sègol*.

Aigües encantades, teatre modernista.

Aigües Encantades. No gaire.

Heka, un viatge màgic a Egipte. No.

Heka, un viatge màgic a Egipte. No.

Heka, un viatge màgic a Egipte de Núria Prades. Sí que el trobo interessant, ja que és un llibre que tracta d'aventures.

Heka Un viatge màgic a Egipte. Sí, però considero que té un final sobtat i poc treballat.

Heka un viatge màgic a egipte, un llibre que he trobat força interessant.

A català *Vaixells negres davant Troia* i a castellà *Las bicicletas son para el verano*. El de català és més interessant.

Ara mateix cap, però fa menys d'un mes llegíem *El vigilant en el camp de sègol*. N'hi ha de millors, pel meu gust.

Camps de maduixes. Sí, el trobo molt interessant perquè parlar d'un tema molt actual i que els joves ens efecte molt.

Estic llegint *Camps de Maduixes*, sí el trobo interessant ja que és de la temàtica que m'agrada.

Camps de maduixes de Jordi Sierra i Fabra.

Camps de maduixes. Sí, està bé.

Camps de maduixes. Sí.

Cròniques de la veritat oculta, alguns capítols són molt interessants però hi han alguns que no recomano llegir.

Cròniques de la veritat oculta. Sí, el trobo interessant.

Les Cartes d'Hercules Poirot. Sincerament no és que m'agradi molt, però què hi farem, s'ha de llegir!

La masia de Sebastià Juan Arbó. No el trobo interessant, tot el contrari, se m'està fent una mica pesat.

La Masia. No massa, no el trobo apropiat per a la nostra edat.

La masia, i no, no el trobo res interessant.

La masia de Sebastià Juan Arbó. A estones.

La Masia, està prou bé.

La Masia. Sí.

Els vampirs no creuen en Flanagan. Sí, la veritat es que encara no l'he acabat però m'agrada bastant.

Ara estem llegint *La metamorfosi* de Kafka i no el trobo interessant, sobretot perquè no l'entenc.

L'assassinat del professor de matemàtiques, és interessant perquè hi ha enigmes però és molt tonto.

Estic llegint *Laura a la ciutat dels Sants* i trobo que és un llibre que val bastant la pena.

La plaça del Diamant, em sembla interessant la història, tot i així no m'agrada massa.

El violí d'Auschwitz de Maria Àngel Anglada.

D'aquesta assignatura cap, però m'estic llegint la saga de *El clan de l'ós cavernari.*

Estic llegint *Aloma* de Mercè Rodoreda, i em sembla molt interessant.

Estic llegint *Aloma* de Mercè Rodoreda. I sí, el trobo interessant.

Aloma i *Homes i ratolins.* Els trobo molt interessants els dos.

Aloma de Mercè Rodoreda. No el trobo gens interessant.

Aloma, Mercè Rodoreda. Sí

El mecanoscrit del segon origen. Sí, moltíssim.

El mecanoscrit del segon origen de Manuel de Pedrolo. No és interessant.

El mecanoscrit del segon origen. Sí, molt.

Mecanoscrit del segon origen.

En aquests instants cap, però a llengua castellana poesia de Lorca.

El joc de la guineu, el vam acabar fa poc i sí és bastant interessant!

Como agua para chocolate. Sí, però és bastant complicat de llegir.

Super tot, ja que és una obra de teatre i m'agraden molt.

Drames rurals. Sí, es bastant moral i una mica estrany.

El Nen del pijama de ratlles i m'està agradant bastant.

Els llibres obligatoris mai els trobaré interessants.

Robinson Crusoe, És molt interessant i divertit.

L'amic retrobat. No el trobo gaire interessant.

Mi hermana Elba y los altillos de Brumal. Sí.

Les mil i una nits, sí, és bastant interessant.

Les mil i una nits, està bastant bé.

El clan de la lloba, sí és força entretingut.

El clan de la lloba, no, no m'agrada molt

El Clan de la Lloba. Sí.

L'ombra de l'Stuka. Sí, però un pel avorrit.

L'ombra del Stuka. Sí, m'agrada molt.

L'ombra del Stuka, està prou bé!

Marina de Carlos Ruiz Zafón. Molt interessant!

La desconnectada i sí el trobo interessant.

La desconnectada.

Idriss, la noia del fil de seda. Sí.

Tirant lo Blanc. No, és molt avorrit.

L'últim dia abans de la felicitat.

Terra Baixa. No, és molt avorrit.

Bitllet d'anada i tornada. Sí.

Bitllet d'anada i tornada.

Estic llegint *Show*, es molt “guai”.

Les fúries, sí, és força bo.

2CV, no, no m'agrada gens.

Tres és massa, sí, bastant.

Conte de Nadal, sí, bastant.

El Cafè de la Granota. Sí.

No estic prima, i què? Sí.

No estic llegint cap.

De moment no estem llegint cap.

No estic llegint cap.

Ara cap.

Cap.

Cap.

El pont dels jueus.

Nens de Vidre. No.

Dràcula, Bastant.

La vaca cega. No.

La Odissea. Sí

Raquel. Sí.

- 6. Quin és el llibre de l'assignatura Llengua i literatura catalanes que més t'ha cridat l'atenció (no cal que sigui d'aquest curs, pot ser d'un curs passat) Em sabries dir per què?**

El noi del pijama de ratlles, John Boyne

- Preciós, la història acaba sent trista, però és súper interessant i has de llegir entre línies.
- Perquè és una història molt maca basada en fets reals. És molt realista, podia haver passat.
- És preciosa la història.

Rebeldes, Susan E.Hilton

- És un llibre que tracta d'una colla de joves. La veritat és que a tota la classe ens va encantar. Et sents molt identificat ja que els personatges són d'edats properes i s'hi tracten temes de l'adolescència des d'un punt històric passat i de les classes baixes. Un dels millors llibres que he llegit mai.
- Perquè estava escrit d'una manera que cridava l'atenció d'un lector de la nostra edat.

Un estiu amb l'Anna, Núria Pradas

- Perquè parlava de temes propers i d'adolescents i l'estil d'escriure m'agradava i hi havia paraules que actualment estan passades de moda però que llavors eren molt habituals i em feia gràcia.

Carta al rei, Tonke Dragt

- Fins i tot em vaig llegir la segona part pel meu compte. Em va agradar perquè era d'aventures.

L'esclau del mercadal, Dolors Garcia i Cornellà

- És un llibre que narra la història de tres nois, i cada un pertany a una religió diferent; cristiana, musulmana i jueva, els nois s'avenen molt i són amics però els seus pares i la societat en general no ho veu gens bé.

L'assassinat del professor de Matemàtiques, Jordi Sierra i Fabra

- És de misteri, també és d'investigació, tot i ser una mica infantil, estava en el camp de la temàtica que a mi m'agrada i la manera de l'autor de redactar el llibre

m'ha agradat molt, fins l'últim moment no he estat capaç de poder identificar ningú.

Marina, Carlos Ruiz Zafón

- M'agraden els llibres de Zafón per l'estil literari i per les històries narrades.

Camps de maduixes, Jordi Sierra i Fabra

- Mostra com una jove té problemes amb les drogues per no saber decidir per ella mateixa i acaba molt greu a l'hospital. Després de lluitar fort s'acaba salvant i creix com a persona. Em va agradar molt el final del llibre.
- Perquè penso que és un llibre que ens explica una mica el dia a dia d'un adolescent, i que tot el tema aquet de les pastilles i les drogues no és cap joc.
- Perquè parlava d'una història que pot passar avui dia amb els joves, tractava el tema de les drogues i em va semblar un llibre molt interessant.
- Perquè t'explica una història d'una noia jove, coses que poden passar-te a tu a la vida real. Per causa de sortir a les nits i prendre drogues.
- Perquè tractava sobre aspectes molt comuns en el jovent i per això em va agradar.
- Perquè parla de coses molt interessants i de temes que m'agraden.
- Perquè està molt ben fet.

El príncep de la boira, Carlos Ruiz Zafón

- Carlos Ruiz Zafón es l'escriptor que més m'agrada
- Perquè és un llibre que em va impressionar perquè és de misteri i aventures, mira que a mi no m'agrada llegir i aquest llibre em va causar tan misteri que em va enganxar a llegir-lo
- Perquè em va agradar molt la història que hi havia i aquest tipus de llibres m'agraden.

Venuda, Patricia McCormick

- Un llibre que t'explica una realitat (una mica dura) d'una manera que et fa sentir que vius l'aventura.

El vigilant en el camp de sègol, J.D. Salinger

- És fàcil de llegir però quan realment saps el significat que et vol transmetre l'autor te n'adones que tot és diferent (en la història) i que allò que creies que era d'una manera, doncs en realitat era una altra.
- Perquè el protagonista de la obra és un noi que per dir-ho d'una manera odia la societat i no li agrada res.

- Una crítica als Estats Units des dels Estats Units

De pel·lícula, Maria Carme Roca

- És una història d'una nena de la nostre edat. L'he trobat interessant perquè l'autora entén els adolescents.

El diari vermell de la Carlota, Gemma Lienas

- Perquè va de la sexualitat, de com viu les seves primeres experiències amoroses una noia adolescent i crec que està molt bé perquè els joves tinguem més informació
- No m'imaginaria mai que la professora de català em recomanes llegir un llibre de sexe (la lectura era obligada però podies escollir qualsevol llibre).
- Perquè reflecteix la vida real.

El veí prohibit, Xavier Bertran

- És el que m'agrada més ja que penso que la trama està més ben treballada i hi ha més intriga.
- No és que m'agrades molt, però que recordi es l'únic que vam llegir el curs passat
- Perquè no hi havia cap llibre més.
- Perquè no he llegit cap més a l'escola.

L'amic retrobat, Fred Uhlman

- Perquè és una història molt maca, i perquè el final és preciós.

Mirall Trencat, Mercè Rodoreda

- Perquè l'autora s'expressa fàcilment i té molta fluïdesa, ja que també explica molt bé els personatges.

El clan de la lloba (de la trilogia *La guerra de les bruixes*), Maite Carranza

- Perquè és un llibre que té molts secrets i molta fantasia, barrejat amb amor, família, etc.
- Suposo que em va agradar, perquè és dels tipus que m'agraden.
- Perquè és més curiós, d'un nivell més alt que els anteriors i enganxa.

Lior, Núria Pradas

- Era una novel·la que parlava d'un món fictici. Suposo que em va agradar perquè el llegíem a classe i el comentàvem en veu alta cada dos per tres.

Heka, un viatge màgic a Egipte, Núria Pradas

- M'ha agrada't molt ja que es parlen de molts valors com l'amistat, la valentia, l'esforç...

Si pugés el Sagarmatha quan fumeja neu i vent, Josep Fransecs i Delgado

- M'ha agradat molt perquè te molt de misteri i m'ha semblat interessant.
- És una història de superació i de capacitat d'una persona.

El violí d'Auswitch, Maria Àngels Anglada

- Simplement m'atrau la història i el context històric d'aquella època, i en general la història em va agradar.

Què farem, què direm?, Pep Coll

- M'ha cridat l'atenció perquè era dolentíssim, i no sé d'on una persona pot treure aquestes idees. Per favor!
- Perquè és un llibre que realment em va agradar, i és difícil que un llibre tirat pel institut t'agradi.
- M'agrada aquest llibre perquè el vaig llegir a 1er d'ESO i va ser un llibre molt interessant.
- Molt interessant.
- Un llibre molt interessant que em va agradar molt i se'm va fer molt curt.

L'alquimista, Paulo Coelho.

- Perquè a més de tenir una historia, t'ensenya a veure la vida des d'un altre punt de vista diferent.

Amor matemàtic, Irene Zimmermann i Hans-Günther Zimmermann

- És un llibre que va sobre un adolescent i m'ha sorprès perquè et sents molt identificada amb tot el que li passa.

La Ratera, Christian Morgenstren

- Perquè és una obra de teatre i de misteri, i és el llibre que va fer que m'agradessin aquest tipus de llibres.

El Mecanoscrit del segon origen, Manuel de Pedrolo

- És un llibre molt interessant i pel moment, el que més m'ha agradat ja que té intriga.
- És interessant.
- És interessant i té un final impactant.
- Perquè es d'aventures i m'agrada molt.

Nens de vidre, Barba Coromines

- Perquè vaig trobar que és un llibre interessant amb el qual descobreixes coses que no sabies de la vida.
- Perquè et planteja moltes coses sobre la fi del món. A més a més és una novel·la i es fa més amè llegir-ho.

Bitllet d'anada i tornada, Gemma Lienas

- Crec que ens pot passar a tots i està bé saber què pensen les persones que estan malaltes.
- Perquè explica una historia que poca gent n'escriu i en parla.
- És una historia molt bonica

Tinc ganes de tu, Federico Moccia.

- El vaig llegir a l'estiu de deures i em va agradar molt perquè és romàntic.

Drames rurals, Caterina Albert

- Perquè m'ha semblat interessant, a més es bastant antic i les morts tant antigues com actuals.

Aloma, Mercè Rodoreda

- Perquè sí
- Està ple de metàfores i de coses que es diuen entre línies

Les llàgrimes de Shiva, César Mallorquí

- El vaig trobar molt interessant per la manera de barrejar misteri, amor...

De mica en mica s'omple la pica, Jaume Fuster

- És dels millors perquè d'aquest tipus no n'havia llegit mai cap.

Tòquio Blues, Norwegian Wood

- És un llibre que passa en l'adolescència i t'hi trobes molt identificat.

La Júlia i la desaparició del meteorit, Manuel Valls

- Perquè hi havien moltes aventures i molts misteris
- Perquè era més entenedor i més divertit

El gos dels Baskerville, Arthur Conan Doyle

- Em va agradar perquè hi havia misteri: el gos, els morts...

Paraules emmetzinades, Maite Carranza

- Perquè és de misteri i estàs impacient per saber el final a més és una historia que va passar fa poc en la realitat

La teranyina, Jaume Cabré.

- No ho sé però em va agradar una trama diferent.

La plaça del Diamant, Mercè Rodoreda

- És una obra difícil d'entendre però em va encantar.

Un haikú per a l'Alicia, Francesc Miralles

- Em va agradar molt l'argument i la historia en si

El capità Alatriste, Arturo Pérez-Reverte

- Perquè és un dels pocs llibres que son entretinguts

Matilda, Roald Dalh

- Perquè estava ben escrit i la trama era interessant.

L'estel del matí, Jordi Sierra i Fabra

- És molt entretingut i ràpid de llegir.

L'autoestopista, Roald Dahl.

- Perquè era força curt.

La pedra màgica, Miquel Fariñas

- Doncs perquè és bastant interessant.

Tres és massa, Màrius Serra

- Està basat en gent de la nostra edat.

Geronimo Stilton, Elisabetta Dami

- Perquè és d'aventures i problemes

El Petit Príncep, Antoine de Saint - Exupéry

- És el meu llibre més màgic

2cv, Gemma Lienas

- perquè no té res de bo

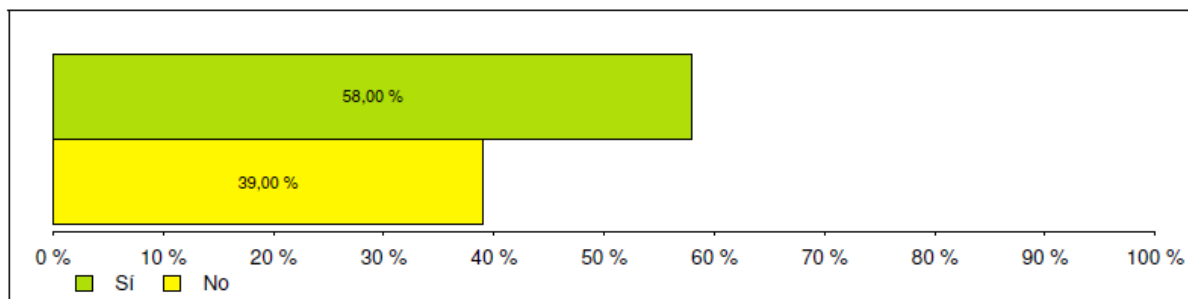
- No me'n ha agradat cap, tots parlen del passat i no és una cosa que m'interessi massa, m'atreuen més els temes del present i no tant la història.

- Cap, acostumen a ser bastant dolents

- No n'hi ha agut cap de excepcional.

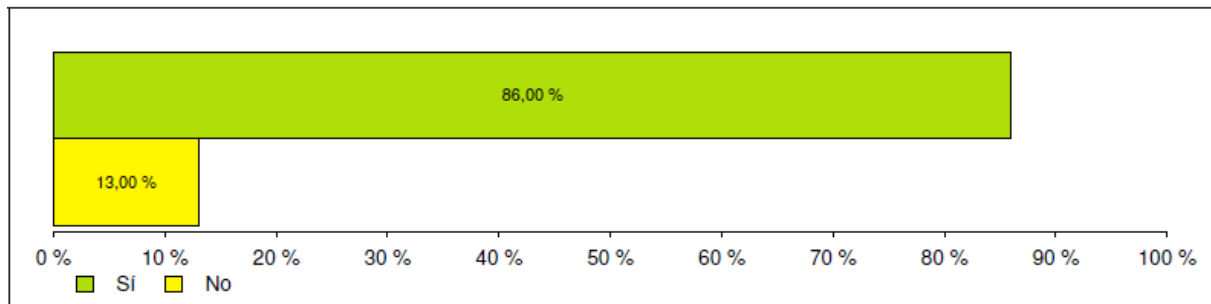
- No en recordo cap ara mateix...

7. T'agradaria representar les obres de teatre que es llegeixen a classe?

8. Quan erets petit, els teus pares, germans grans, avis... et llegien contes?

Transcripció de les entrevistes als docents

A continuació, a la última part dels annexos, adjunto la transcripció de les entrevistes realitzades a les professores de llengua i literatura catalanes.

Nom i Cognoms	Raquel Sola Pijoan
Formació (Què i on)	Llic. Traducció i interpretació UVic
Professió actual (Què i on)	Professora de llengües. Escorial Vic.

1. Com a professional de la llengua i la literatura catalana, quin creus que és el paper que té la literatura durant l'ESO?

Per començar et diré que la visió que et donaré és molt del primer cicle d'ESO. La literatura no s'enfoca com a "literatura". És a dir, es fa llengua, hi ha dies que treballem més la gramàtica, hi ha dies que treballem més la comprensió i s'introdueix la diferenciació entre els textos que són literaris i els que no. Es treballa una mica així, el concepte més de literatura es fa més endavant, sobretot tercer i quart. I, per descomptat, al batxillerat. Primer i segon queda molt integrada en la llengua.

El que s'intenta a primer i segon, i sobretot aquest curs que seguim un projecte de llengua que intenta enfocar-la d'una manera més comunicativa, és pensant en el gust per la lectura. És a dir, intentar que l'alumne connecti amb allò que està llegint i ho gaudeixi. Això és el que estem intentant. I com ho fem? Hem intentant moltes coses, i cada any intentem noves coses, i la última que hem intentant i amb la qual estem obtenint bons resultats és llegint junts a classe en veu alta. Algun tros el mateix professor perquè ells s'adonin de l'entonació, la intensitat... i altres trossos ells. I anar parant algun moment i comentar, fins a qui què hem entès? Què hem après? I sobretot connectar amb el personatge o els personatges. Pensa que és el que farà enganxar més a l'alumne. Ho estem fent des del segon trimestre i ells mateixos diuen que els hi agrada, perquè a casa ens distraiem, no tenim temps... Ho fem un cop a la setmana i ja pensarem si és millor fer-ho una mica cada dia. Això ja ho anirem valorant. Però sí que hem notat que llegir junts i anar-ne parlant ha estat una millor important. Repeteixo, primer i segon d'ESO.

- 2. Els llibres que són escollits per ser llegits a classe vénen determinats per una llista de la Generalitat. Quin criteri és utilitzat per escollir les lectures anuals? Teniu algun tipus de llibertat? Afegir lectures, per exemple, que no formin part de la llista?**

En aquesta escola fa uns quants anys que es porta a terme la reutilització. Els alumnes paguen una petita quota i es compra un pack de llibres, i ja no s'han de comprar més. Es guarden a l'escola, i es van fent servir any rere any.

El criteri és escollit des del departament i jo en aquell moment no hi era, no treballava aquí. Però evidentment es van escollir unes lectures que podien agradar per l'edat dels alumnes, i diria que la majoria d'autors d'aquí. Com que són diverses lectures no les tinc totes al cap, però diria que la majoria són d'autors catalans.

Sí tenim llibertat. Mira, aquest any, des de l'assignatura de Socials, s'ha convidat a un escriptor, Oriol Vergés, que combina literatura amb la història, i el que hem fet ha estat que el segon trimestre, llegirem una lectura de l'Oriol Vergés. I en aquest sentit no hi ha hagut cap problema. Com que fem això de llegir a classe, ho fem amb grups petits, perquè és diferent llegir trenta que llegir quinze. I un grup de quinze ha agafat un llibre de l'Oriol Vergés, l'altre doncs un altre. I un dia vindrà l'Oriol Vergés i ens farà una xerrada i nosaltres li farem una entrevista. Això ha passat gràcies a que l'assignatura de Socials l'ha convidat, i per tant tenim llibertat. A més, si es commemora algun autor aquell any o es celebra alguna data, doncs també afegim aquestes lectures.

- 3. Si l'assignatura és denominada "llengua i literatura catalana", quin és el motiu pel qual es llegeixen obres d'altres llengües?**

No sé què respondre, la veritat. Jo crec que és cultura general. Hi ha uns llibres que tenen un pes a la literatura i s'han de llegir, com l'obra catalana, són llibres que un nen ha de llegir. I a nivell universal és el mateix. Imagino que la idea va per aquí.

- 4. Com s'inclou la literatura dins el temari?**

A primer i segon d'ESO d'una manera no molt separada. Sinó, això que et deia, s'intenta que vegin molt clarament les diferències entre allò que és literatura i allò que no és. I llavors es treballen els tres gran gèneres a partir de treballar textos, els de segon, per exemple, assagen un esquetx teatral... es toquen alguns autors, com l'any Espriu. No se'ls fa un gran context històric, petits noms.

5. El llibre que s'està llegint forma part de la teoria literària que s'explica a classe? O és a partir del llibre que s'explica la teoria?

No necessàriament, sobretot a primer i segon. Només llegim novel·la. La resta ho ensenyem amb petits textos, si llegim un poema el treballem. Vam llegir la *Vaca Cega* i el vam mig representar, els van memoritzar i els hi vam explicar de qui era, i vam fer “plagis”, la *Vaca Cega*, la *Vaca de la mala llet*... sobretot amb motiu de Sant Jordi.

6. Per què l'avaluació es basa en demostrar la lectura del llibre i no en la seva comprensió o reflexió?

Aquesta pregunta és el quid de molts debats interns. Jo sóc del parer, i ara només parlo per mi, que no serveix de res llegir un llibre per contestar a, b o c, i superar una prova. Per això et deia que si el nen no connecta amb el llibre, el llegirà, el deixarà a casa, s'haurà aclapat, i encara haurem fet un pas enrere en el seu gust per llegir, per aprendre. S'ha d'intentar de fer les coses d'una altra manera. Jo crec que allò essencial a primer i segon d'ESO és que l'alumne connecti amb la lectura. Que vegin que d'allà en poden treure coses, sensacions, coneixement... mil coses poden donar un llibre! Però costa canviar, tradicionalment s'ha fet d'una manera i el canvi costa molt i s'ha de parlar molt. Es fa així per costum i tradició, i tot costa canviar.

7. Què opines sobre l'etiqueta de “literatura juvenil”?

A mi, personalment, m'agrada, perquè a certa edat poder llegir un llibre que parli de coses que ells s'hi poden identificar, que el llenguatge sigui adequat, a mi m'agrada. Permet connectar amb l'alumne. Aquella gent que ja és lectora no troba gaire interessant aquest tipus de lectura, però perquè s'enganxin van molt bé.

Nom i Cognoms	Montserrat Rocafiguera
Formació (Què i on)	Llic. En Geografia i història. UB
Professió actual (Què i on)	Professora de llengua, h. de l'art i francès a l'Escorial de Vic.

1. Com a professional de la llengua i la literatura catalana, quin creus que és el paper que té la literatura durant l'ESO?

No sé gaire què dir-te. En primer lloc, trobo que es fa poca llengua en general, literatura inclosa. Pensa que a secundària es fan tres hores a la setmana i a batxillerat dues. La qual cosa és un problema, sobretot a batxillerat perquè una de les coses que fa a les persones més competents és el domini de la llengua. En aquest cas, jo penso que la literatura és una gran ajuda pel domini de la llengua, i penso que en aquest sentit caldria fer més literatura a part de la part més estètica, tota la part de riquesa cultural, tota la part de la història de la literatura, que és per on s'enfoca més, jo penso que la literatura és una font inesgotable per millor la competència lingüística i penso que s'utilitza poc.

Se'n fa poca, i la que es fa està molt enfocada a la història de la literatura. I menys a gaudir del text. O aprofundir en el text. Està més pensada perquè se sàpiga la història, suposo que és pel motiu del poc temps. A més, com que es fa poca llengua, primer s'ha de saber la història de la literatura.

2. Els llibres que són escollits per ser llegits a classe vénen determinats per una llista de la Generalitat. Quin criteri és utilitzat per escollir les lectures anuals? Teniu algun tipus de llibertat? Afegir lectures, per exemple, que no formin part de la llista?

Els llibres els podem triar nosaltres. A batxillerat és no es poden triar. Hi ha llibres recomanats, però ho escull el departament de llengua del centre. El criteri és molt variat. El problema és que hi ha molt professors, i això ho complica tot molt. Però es té en compte que siguin escriptors catalans i els diversos nivells que hi ha a cada curs. Intentem renovar les lectures, però és veritat que fa un temps vam entrar en un programa de reciclatge de llibres i això ho complica bastant.

3. Si l'assignatura és denominada "llengua i literatura catalana", quin és el motiu pel qual es llegeixen obres d'altres llengües?

El motiu principal és que no hi ha literatura universal, per tant s'han de llegir les grans obres de la literatura que no els poden encabir a enlloc més. Tot i que s'intenta que la majoria de les obres siguin d'autors de la llengua de l'assignatura, ja sigui català o castellà. Ho prioritzem. La idea és que no acabin l'ESO pensant que només hi ha obres catalanes o castelleses. Hi ha obres que s'han de llegir.

4. Com s'inclou la literatura dins el temari?

Depèn molts de nivells. Una de les maneres és a través dels llibres de lectura que es fa al llarg de tota l'ESO, i per tant tens els valor literari en aquest sentit. I la literatura sol estar incorporada de manera diferent també al llarg dels anys. En principi és sempre una part del temari. Tenim un tema de llengua i una part de literatura. O per exemple a batxillerat tenim temes de llengua i temes de literatura que alternem.

5. El llibre que s'està llegint forma part de la teoria literària que s'explica a classe? O és a partir del llibre que s'explica la teoria?

S'hauria d'intentar més el fet d'unir la teoria i el llibre que es llegeix. La literatura e secundària està dividida per temes, literatura de terror, literatura d'aventures... i es parlen de les grans obres de la literatura universal, per tant és un bon moment per introduir-les. Et parla de Moby Dick, en canvi el que llegim és literatura juvenil. M'agradaria proposar que alguns d'aquests llibres que es tracten al temari formin part de les lectures anuals. A més, penso que són llibres els quals els hi poden interessar.

Primer s'explica la literatura i després es llegeix el llibre, no et dic que hauria de ser el revés!

6. Per què l'avaluació es basa en demostrar la lectura del llibre i no en la seva comprensió o reflexió?

Crec que es basa en les dues coses. El primer és que s'ho llegeixin i per tant, una part de l'examen ha de tenir preguntes de control. Tot i que em sembla que intenem combinar. Una crítica d'un diari, per exemple.

7. Què opines sobre l'etiqueta de "literatura juvenil"?

M'encanta que hi hagi aquesta pregunta perquè sóc una mica rabiüda en aquest tema, sempre he volgut respondre sobre això però mai ningú m'ho havia preguntat. Jo no estic d'acord amb la literatura juvenil, no m'agrada el títol i no m'agrada allò que es fa sota el nom de literatura juvenil considero que moltes vegades s'hi amaga molta mala literatura, on hi ha autors que no s'atreveixen a fer literatura per a gent més gran. Moltes vegades considero que la literatura juvenil té un punt d'immoral. Immoral en el sentit de dir, jo sóc una persona gran que he tingut les experiències, que ja no sóc adolescent, i em faig passar per un adolescent per dir coses amb totes les malícies dels grans. Em sembla que per algunes persones això no és cap problema perquè ja són lectors formats, però

per estudiants i lectors que s'estan formant en la lectura i que aprenen molt dels llibres, penso que és una mica una immoralitat. Els hi ensenyen coses que no són pròpies de la seva edat perquè ens fem passar per ells quan no ho som. Els llibres que tracten sobre temes juvenils em semblen molt bé, no em sembla bé que un autor adult es faci passar per una criatura. Hi havia un llibre que explica com un noi intentava lligar amb una noia, la manera com ho feia no és pròpia dels nens d'aquella edat, sinó d'un adult que es fa passar per jove. Jo, en aquest sentit, hi tinc una mica de "cosa". Prefereixo lectures d'interès pels joves. Hem de triar bona literatura d'interès pels joves i no literatura escrita per a joves. La literatura per a joves no pot ser mala literatura, perquè total ho llegeixen els joves! Penso que és un pecat que tenim molt. Jo, per exemple, no publicaria res d'un autor que abans no ha escrit una obra per adults. Per exemple, Harry Potter, jo me l'he llegit i a mi m'agrada! No penso que sigui literatura juvenil, el tema està tractat molt rigorosament, la docència també, és un tema que interessa als joves. L'amor i el triangle amorós, problemes familiars... crec que fins i tot els estudiants s'avorreixen i no els deixem descobrir les vertaderes sensacions. Jo et dic què has de pensar, què has de fer... no és la millor manera d'ensenyar als nois la bona literatura. La literatura ha de ser bona i ha de ser d'interès pels joves, que això si ho triem els mestres. Si un lector adult es llegeix un llibre juvenil i li cau de les mans, no el pot fer llegir als joves perquè és dolent, i punt. A més, desmereixem la capacitat lectora dels joves. Els personatges són plans, història lineal, sense flaixbacs, hi ha una mínima part descriptiva, intenten ser breus, que no estic pas en desacord amb la narrativa breu, però podem llegir *El violí d'Auschwitz*. Jo diria que els avorreix! Tot i que la meva idea no triomfa. A mi em van recomanar llibres bons i sempre més he estat lectora. I també llegia *Los cinco*, *Els Hollister*... però a casa! A l'escola llegia obres clàssiques, com *La plaça del diamant*. I alguns alumnes que l'han llegit, igual no l'han entès del tot, però els ha marcat! Clar, passem de l'ESO amb molta literatura juvenil a Batxillerat amb *Tirant lo Blanc*.

Nom i Cognoms	Assumpta Solà
Formació (Què i on)	Llic. En Filologia catalana
Professió actual (Què i on)	Professora a l'IES Vic

1. Com a professional de la llengua i la literatura catalana, quin creus que és el paper que té la literatura durant l'ESO?

Jo faig primer i segon d'ESO. En el programa d'aquest cicle, el més important és la llengua, la literatura passa en segon lloc, cada unitat s'inicia amb un text, i la majoria de vegades és literari. Sobretot es treballa la comprensió lectora i vocabulari. A algunes unitats es treballa una mica la literatura, teoria literària relacionada amb el fragment que s'ha llegit. Conceptes molt bàsics com les figures retòriques. Diferències entre un text poètic i un text narratiu... seguim molt el llibre de text. A segon es treballa més profundament els tres gèneres i les característiques.

2. Els llibres que són escollits per ser llegits a classe vénen determinats per una llista de la Generalitat. Quin criteri és utilitzat per escollir les lectures anuals? Teniu algun tipus de llibertat? Afegir lectures, per exemple, que no formin part de la llista?

No, a l'ESO tenim llibertat. Cada any ens plantegem, a veure, les lectures d'aquest any, han funcionat? Han agradat? Si han funcionat intentem continuar-ho, a més de qüestió la econòmica. S'intenta que sigui novel·la, i la poesia i el teatre, a primer i segon d'ESO, no es llegeix. És sempre novel·la juvenil que pugui interessar. Algunes vegades faig llegir llibres optatius per ampliar, voluntaris. Hi ha una lectura obligatòria cada trimestre, obres que puguin agradar.

3. Si l'assignatura és denominada "llengua i literatura catalana", quin és el motiu pel qual es llegeixen obres d'altres llengües?

El més important és que s'ho passin bé amb la lectura i, per tant, no podem fer llegir gaires novel·les clàssiques catalanes. La majoria dels autors, però són actuals catalans. L'únic autor no català del primer cicle és John Boyne de *El nen del pijama de ratlles*. De sis, cinc són catalans.

4. Com s'inclou la literatura dins el temari?

Ja t'he respòs al principi, però intento fer que s'aprenquin alguna estrofa de memòria i la diguin en veu alta.

5. El llibre que s'està llegint forma part de la teoria literària que s'explica a classe? O és a partir del llibre que s'explica la teoria?

El llibre de lectura, bàsicament és de comprensió lectora. M'ajuda per comentar aspectes a través d'algun treball escrit, estructura narrativa, el narrador...

6. Per què l'avaluació es basa en demostrar la lectura del llibre i no en la seva comprensió o reflexió?

Hi ha de ser la comprensió. No es pot analitzar profundament en l'obra com sí es pot fer cursos més endavant. S'ha de controlar si s'ha llegit i si s'ha entès, amb alguna pregunta de reflexió respecta del llibre, què ha agradat i què no, però sempre raonant. Alguns faig treball, altres preguntes a casa o preguntes a classe.

7. Què opines sobre l'etiqueta de "literatura juvenil"?

Els nens no estan capacitats per llegir qualsevol novel·la. A vegades és una etiqueta pejorativa, però no poden llegir qualsevol novel·la estàndard. Llavors són novel·les que per l'estructura, el tema, el llenguatge... estan pensades per a ells i per tant els hi poden arribar més. Pensa que sempre són temes molt tòpics i molt pesadets, pares separats, la mare no l'entén, una relació de triangle... intentem fugir d'aquesta qüestió, que hi hagi una mica de variació. S'ha de vigilar perquè hi ha alguna juvenil que és impossible de passar. Tot i que jo vaig fer llegir *L'illa del tresor*, i no va agradar a segon d'ESO. Potser estava passat de moda. Era llibre voluntari per Nadal per pujar nota, i per tant els hi agrada llegir, però no estaven molt motivats, els pirates deuen estar passats de moda. En canvi, un llibre de bandolers de Carlos Ruíz Zafon els hi encanta, perquè és un noi jove que passa aquí! Tot i que és una mica paradoxal animar a la lectura a través de la obligació, perquè hauríem de fomentar la lectura de manera que només llegís qui volgués, portant molts llibres i deixar-los triar... és un problema, però sinó, no llegirien! Cada vegada es llegeix menys i els que llegeixen són uns "forofos"! És la millor manera promocionar la lectura a través de la obligatorietat? Hem de ser pràctics, com saps si algú s'ho ha llegit si hi ha moltes opcions? Havia fet a altres cursos que em fessin una exposició oral d'un llibre optatiu, però s'ha de controlar d'alguna manera si s'ha llegit. Amb els treballs s'ha de vigilar molt perquè hi ha "el rincón del vago", o resums copiats... sempre estan pensant per no llegir! Hi ha una minoria d'alumnes que tenim molts problemes perquè es llegeixin el llibre, si no els llegeixen no aproven, així funciona. Llegim bastant a classe, però hi ha nens que agafen el llibre i s'espanten. Intentem ensenyar que s'ho passin, aj que és una obligació, almenys que s'ho passi bé. Si un llibre bé, no cal canviar-ho.

Nom i Cognoms	Mercè Molas
Formació (Què i on)	Filologia catalana UB
Professió actual (Què i on)	Professora de català, castellà i aula d'acollida.

1. Com a professional de la llengua i la literatura catalana, quin creus que és el paper que té la literatura durant l'ESO?

Hi ha molta diferència entre els dos cicles. El primer cicle es fan pinzellades sobre la literatura. La història de literatura és sobretot a quart. Tot i que els llibres de lectura et donen la possibilitat d'ampliar. Hi ha una mínima teoria, però sempre hi ha un fill del qual pots tirar, però clar, si tires, què fas? No expliques sintaxi, per exemple? Has de triar tu què fer. A castellana estem fent molta literatura universal, però a catalana no ho hem fet tant.

2. Els llibres que són escollits per ser llegits a classe vénen determinats per una llista de la Generalitat. Quin criteri és utilitzat per escollir les lectures anuals? Teniu algun tipus de llibertat? Afegir lectures, per exemple, que no formin part de la llista?

Ho tria el departament cada quatre o cinc anys des de les editorials, els escollim nosaltres. Hi ha uns llibres que es van renovant, tot i que ara fa un temps que no es fa. Alguna vegada s'ha decidit fer comprar aquest llibre, aquest altre, per algun motiu. Ara vindrà l'Oriol Vergés i llegim llibres d'ell. A batxillerat no hi ha llibertat. Costa molt renovar tots els llibres!

3. Si l'assignatura és denominada "llengua i literatura catalana", quin és el motiu pel qual es llegeixen obres d'altres llengües?

Crec que es té en compte la llengua, estan en català i això és important. A més, també s'han de fer llegir els llibres de la literatura universal, perquè no hi és l'assignatura! Homer, Shakespeare... els hi sonen, però també els han de llegir.

4. Com s'inclou la literatura dins el temari?

Si segueixes el llibre de text de manera lineal, al final de cada unitat hi ha un apartat de literatura. “El conte 1”, “el conte 2”... s’ha decidit fer-ho per blocs, en lloc de dividir el temari, fer-ho tot alhora i ajuntar-ho tot. Fer un projecte més de literatura.

5. El llibre que s’està llegint forma part de la teoria literària que s’explica a classe? O és a partir del llibre que s’explica la teoria?

(Resposta conjunta amb l’anterior)

6. Per què l’avaluació es basa en demostrar la lectura del llibre i no en la seva comprensió o reflexió?

És veritat que molts exàmens són tipus text. Tot i que sobretot a primer i segon, si el nen no s’ho ha llegit, no s’ho ha llegit. I el nen que no li interessa, doncs no li interessa. Cada vegada anem més cap a preguntes de reflexió que demostrin que han llegit el llibre. A més, llegim a classe, en veu alta o abaixa. A més, tothom llegeix i si s’entén o no. N’hi ha que no llegeixen. Però és veritat que encara es fan controls de test.

7. Què opines sobre l’etiqueta de “literatura juvenil”?

Una conferència a la qual vaig assistir van dir que la literatura juvenil està pensada per als joves, però en realitat els hi està tancant les portes. I vaig pensar, té raó! A més, la literatura juvenil està tancada amb unes temes molt típics i tòpics i no els hi dones la oportunitat d’obrir-se. Ja els hi dius què han de pensar i què han de fer.